

Lesník

Obsah

2 Obsah	16 140. výročie Uhorského karpatského spolku
3 Anketa	17 LDM sa pripravuje na oslavy 770. výročia obnovenia mestských privilégií Zvolena
4 Príhovor generálneho riaditeľa	18 Kruhy života zvířazili!
5 Verejná dražba OZ Topoľčianky	19 Naše paradoxy alebo kultúra pracovného prostredia
~ Aukcia dreva v Smoleniciach	20 Postrehy a skúsenosti s prírodou blízkym hospodárením
6 Vedenie podniku rokovalo v Antonstále	21 Lesnícke a drevárske múzeum otvorilo novú stálu výstavu o lesníctve
~ Proti ťažbe agáta v Kráľovskom Chlmci protestovali obyvatelia aj miestna samospráva	~ Výstavné ozveny
7 Levické poľovnícke dni v znamení kvalitných trofejí	22 Záchrana vrtuľníkom v lesoch
8 Naše lesné závody - OZ Prešov	23 Svetobežníčka
11 45. ročník Európskych lesníckych pretekov v lyžovaní (EFNS)	24 Uveríte?
~ Venerovského memoriál	~ Zasmejte sa
12 Nariadenie EÚ o dreve (EUTR)	25 Chata Betka
Naše zariadenia
14 Lesy ČR pracujú na obnove Flájskeho plavebného kanálu	~ Pečený pstruh po holandsky
Receptár
~ Lesy ČR sa nového generálneho riaditeľa zrejme tak skoro nedočkajú	26 Ahoj deti!
~ Stredné Čechy majú mať svoj národný park	27 Kalendár akcií
15 Nástroje na integrované jazykové vzdelávanie	~ Životné jubileá
16 Veľmajster československého lesníctva Doc. Ing. Dr. h. c. Ján Frič	~ Pracovné jubileá
	28 Akcia Lesníci a poľovníci deťom prilákala viac ako 300 detí

7

8

11

22

Lesník

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
apríl 2013

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktori:
Ing. Rudolf Bruchánik
Ing. Ivan Hanula
Jiří Junek
Ing. Milan Longauer

Stáli prispievatelia:
Mgr. Tatiana Figurová
Ing. Viliam Stockmann

Foto na titulnej strane:
Jiří Junek

Grafická úprava:
ANGEMY, s.r.o.
www.angemy.eu

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Tak takéto množstvá snehu a tak dlhú zimu sme už dávno nezažili, tvrdia aj najstarší pamätníci. A tak časť Slovenska na Veľkú noc namiesto korbáčov a viedier s vodou brala do ruky najskôr lopaty na odhrňanie snehu a väčšina z nás ešte v prvej polovici apríla iba trpne čakala na poriadny prídel tepla. Zatiaľ čo sa z počasia tešia dodávateľia energií a predajcovia, menej nadšení sú záhradkári, ale napríklad aj odberatelia LE-SOV SR. Manko v dodávkach dreva koncom marca dosiahlo vďaka nepriaznivému počasiu približne 100.000 m³. Hoci ide o vplyv vyššej moci, pre drevospracujúce podniky je podstatný stav na ich drevoskladoch a nie dôvody, prečo drevo nie je. O to viac, že veľkej časti z nich už v dôsledku poklesu ťažieb podnik dodávky plánovane znížil. Zostáva iba veriť, že nepríde na slová niektorých humoristov, podľa ktorých budeme mať celkom peknú zimu, pokiaľ nám to júl a august nepokazí.

Haršniek Juraj

Anketa

Aké opatrenia prijal váš OZ na zabezpečenie vyrovnania prípadného skľuz v dodávkach dreva? Kedy podľa vás budú dodávky dreva z vášho OZ v súlade s časovým plánom?

Pavel Mikluš

vedúci VTÚ OZ Prešov

Napriek, pre milovníkov zimy a zimných športov, veľmi peknej a dlhej zime sme plánované dodávky dreva (51 657 m³) za 1. kvartál nesplnili iba o 1 500 m³ v sortimente listnatá vlákni- na a palivo a to hlavne z lokality OM.

Nesplnenie dodávok dreva v m³ hodnotíme ako minimálne, tržby z obchodu boli dosiahnuté v plánovanej výške.

Z pohľadu výroby plánovaný objem ťažby, jej sortimentnej skladby a odvozu dreva na expedičné sklady máme za dotknuté obdobie splnený, dokonca sme v miernom predstihu, čo vytvára reálny predpoklad pre obchod na rovnomerné plnenie dodávok aj v nasledujúcom období.

Vo vedení OZ sme neprijali žiadne mimoriadne opatrenia na vyrovnanie skľuz, nakoľko 1 500 m³ drevnej hmoty je náš jeden a pol denný výkon v dodávkach dreva a myslím si, že je tu ešte veľa ďalších okolností vo výrobe aj v obchode, ktoré môžu výraznejšie ovplyvniť plnenie dodávok dreva v 2. štvrtroku a tieto treba mať neustále na zreteli.

Juraj Benčat

vedúci VTÚ OZ Žarnovica

OZ Žarnovica nemá do konca marca žiadny výrazný skľuz v dodávkach dreva voči odberateľom, okrem OZ Biomasa. Plynulý prísun drevnej hmoty na OM sme sa snažili zabezpečiť cez predĺženú pracovnú dobu a voľné soboty. Dodávky drevnej hmoty pre OZ Biomasa v súlade s časovým plánom nebolo možné z extrémne klimatických, technických a technologických dôvodov

v 1. štvrtroku 2013 zabezpečiť. Skľuz dodávok drevnej hmoty, ktorý vznikol pre OZ Biomasa v 1. štvrtroku 2013 OZ Žarnovica chce vyrovnáť v 2. štvrtroku 2013.

Štefan Manko

vedúci VTÚ OZ Rožňava

Z titulu extrémneho počasia, t.j. opakujúcich sa snehových kalamít v priebehu roku 2013, došlo u OZ Rožňava k časovému neplneniu plánovaných úloh v odvoze dreva a tým sa následne prejavil aj skľuz v plnení dodávok dreva. OZ Rožňava skľuz vyrovnáva prijatím opatrení a to: predĺžením denného času odvozu na ES do 17.00 hod., realizáciou odvozu na ES aj počas sobôt, intenzívnou prácou manipulačných liniek na ES v trojzmennej prevádzke, zvýšením realizácie dodávok dreva odberateľom z OM (listnatá vlákni- na a listnaté sortimenty III.D). Situáciu nám skomplikovala aj vetrová kalamita z 15.-16.3.2013, ale plánované dodávky dreva OZ splní k 30.6.2013.

Gabriel Kovács

vedúci VTÚ OZ Rimavská Sobota

OZ Rimavská Sobota mal skľuz v dodávkach dreva k 31.3.2013 vo výške 5 059 m³. Z tohto množstva 1 584 m³ je meškanie v priamych dodávkach z OM a 3 475 m³ v dodávkach z ES. V rozhodujúcej miere bol zapríčinený nepriaznivými klimatickými podmienkami. Zmierniť a vyrovnáť tento deficit plánujeme hlavne presunom dodávateľských skupín do porastov, z ktorých vyťažená drevná hmota gravituje k tvrdým cestám, umožňujúcim odvoz dreva za každého počasia. Plán

dodávok na 1. polrok 2013 plánujeme bezpodmienečne dodržať.

Stanislav Paučin

vedúci VTÚ OZ Trenčín

Plán dodávok za 1.Q 2013 v podmienkach Odštepného závodu Trenčín bol splnený v tolerancii +/- 10 %. Z titulu splnenia úloh výrobo-technického a ekonomicko-obchodného plánu OZ v súlade so Zákoníkom práce nariadil prácu nadčas na lesných správach a expedičných skladoch. Aj napriek nepriaznivým klimatickým podmienkam počas celého 1.Q priame dodávky z odvozných miest na sklady odberateľov predstavovali 9 500 m³!

Milan Oravkin

vedúci VTÚ OZ Beňuš

OZ Beňuš splnil v 1.Q.2013 dodávky dreva pre všetkých zmluvných odberateľov s výnimkou dvoch, ktorí si ani napriek písomnej výzve drevnú hmotu v množstve 1 517 m³ neodobrali.

Uvedené drevo bolo k 31.3. na zásobách ES. Vzhľadom na to, že je celý závod v poslednom roku platnosti LHP a na základe povolených zmien predpisov LHP môže v roku 2013 z úmyselných ťažieb prevádzkať len prebiekajúce do 50 rokov a spracovávať kalamitu, sú naše možnosti umiestnenia ťažieb veľmi obmedzené. Väčšina našich pracovísk sa nachádza v nadmorskej výške nad 1 200 m, kde sú ťažbové práce stále veľmi sťažené. Dňa 8.4.2013 sme v nadmorskej výške 1 300 m namerali ešte 140 cm snehu. V týchto podmienkach si plnenie plánovaných úloh vy-

Príhovor generálneho riaditeľa

Vážené kolegyně a kolegovia,

v apríli uplynul rok od chvíle, kedy som ako poverený generálny riaditeľ prevzal podnik LESY SR a to je príležitosť na krátke zhodnotenie uplynulého obdobia. Musím povedať, že nebolo jednoduché. Napriek dobre rozbehnutej ekonomike, ktorá sa prejavila rekordným ziskom LESOV SR v roku 2011, ovplyvnilo podnik v minulom roku viacero negatívnych skutočností. Najzásadnejším problémom, ktorý ovplyvnil chod podniku nielen v minulom, ale najmä v tomto roku, je výrazný pokles ťažby dreva a zvýšenie podielu lacnejšieho listnatého dreva. To zo sebou samozrejme prinieslo výrazný pokles tržieb. Podnik sa musel vyrovnáť s nárastom cien niektorých tovarov, napríklad PHM, ale aj s tlakom dodávateľov na rast cien pri dodávkach lesníckych prác.

Významný vplyv na ekonomiku podniku mali a aj naďalej zrejme budú mať prekážky zo strany orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia. Problémom zostáva povoľovanie výstavby lesných ciest potrebných k sprístupneniu porastov. Ďalšou prekážkou našej činnosti je bezhlavé vyhlasovanie nových prírodných rezervácií s najvyšším stupňom ochrany ospravedlňované ochranou takzvaných pralesov.

Tieto okolnosti a najmä prvý odhad hospodárenia podniku na rok 2013, ktorý vedenie podniku urobilo v septembri minulého roku, nás prinútili k radikálnemu kroku, ktorým bola príprava reštruktura-

lizácie podniku a zníženie počtu odštepných závodov. Predbežný hospodársky výsledok, ktorý vyšiel po zrátaní plánovaných ťažieb a tržieb za drevo vo výške mínus deväť miliónov eur, bol skutočne hrozivý. To, že vedenie podniku od tohto zámeru po dohode s ministerstvom odstúpilo, si vyžiadalo prijatie iných opatrení na zabezpečenie priaznivého hospodárskeho výsledku. Medzi inými to bol napríklad iba minimálny nárast miezd, obmedzenie výšky prémie alebo zastavenie náboru nových zamestnancov po odchode našich spolupracovníkov do predčasného, alebo starobného dôchodku.

Vážené kolegyně a kolegovia. Napriek uvedeným ťažkostiam a poklesu ťažby o 411.000 m³ sa podniku podarilo v minulom roku zapísať druhý najvyšší zisk v histórii LESY SR š.p. Banská Bystrica vo výške 15,589 milióna eur. Iba pripomeniem, že plán schválený bývalým vedením bol vo výške osem miliónov eur a ministerstvo neskôr stanovilo plánovaný zisk na 10 miliónov eur, hoci ho dozorná rada v takejto výške neschválila. Takýto hospodársky výsledok by sa nedal dosiahnuť bez poctivej práce a zodpovedného prístupu vás všetkých, za čo vám patrí vďaka.

Začiatkom tohto roku podnik pokračoval v nutnej konsolidácii zrušením odštepného závodu Palárikovo, ktorý plánoval stratu milión eur. Som presvedčený že závody, ktoré dostali pozemky tohto OZ pod svoju správu, dokážu aj na týchto územiach zabezpečiť vyrovnané hospodárenie alebo minimálny zisk. Hospodárenie

jednotlivých odštepných závodov je nastavené tak, aby podnik ako celok splnil plánované úlohy a mohol odvieť do štátneho rozpočtu predpísaný odvod vo výške päť miliónov eur. Verím, že úlohy napriek vyššie uvedeným problémom splníme a pokiaľ to bude možné aj prekročíme, čo by umožnilo v súlade s kolektívnou zmlouvou vyplatiť aj mimoriadnu mzdu.

V nasledujúcich mesiacoch a dovolím si tvrdiť aj rokoch podnik LESY SR nečaká jednoduché obdobie. Časy päťmiliónových ťažieb najmä smrekového dreva sú už nenávratne preč a lesníci aj drevospracujúci priemysel sa musia preorientovať na celkovo nižšie dodávky a to najmä listnatého dreva. Veď už v tomto roku predpokladáme zníženie pomeru ihličnanov na 40 % oproti 51 % v roku 2011. O to je dôležitejšie využiť každú rezervu a čo najlepšie zhodnotiť každý vyťažený kmeň. Spoločnými silami zvládneme aj toto obdobie.

Lesu zdar

Ing. Ctibor Határ

Verejná dražba dreva v dňoch 19.3. - 21.3.2013 OZ Topoľčianky

Odštepny závod Topoľčianky realizoval v dňoch 19.3. - 21.3.2013 verejnú dražbu dreva, s cieľom maximálne zhodnotiť pripravené výrezy a získať tak čo najvyššie speňaženie.

Tohoročná dražba bola už jediná v celkovom poradí od roku 2004. Pričom v rokoch 2004 a 2006 sa podarilo zorganizovať jarne aj jesenné dražby, ale

V Topoľčiankach „zabrali“ lesníci, ktorí napriek nepriazni počasia dokázali sústrediť slušné množstvo kmeňov mimoriadnej kvality vhodných na výber výrezov I. -III.A triedy akosti.

„Zabrali“ aj manipulanti ES Topoľčianky, ktorí pripravili rovných 400 ks výrezov z drevných dub, buk a jaseň v celkovom objeme 392,5 m³. A „zabrali“ aj

výrezy s najvyššou vydraženou cenou. Tá bola ponúknutá za výrez duba s objemom 1,75 m³ vo výške 683,00 € za 1 m³. Pri drevine buk boli dražitelia skromnejší, za výrez s objemom 2,96 m³ ponúkli 151,00 € za 1 m³.

Po úspešnom zhodnotení jarnej dražby zostalo predsavzatie zrealizovať aj jesennú dražbu.

Tab. Výsledky verejnej dražby dreva ES Topoľčianky 19. - 21.3.2013

Drevina	Ponuka			Vyvolávacia cena spolu (€)	Vydražené			Cenové navýšenie (€)
	ks	m ³	m ³ /ks		%	cena spolu (€)	Ø €/m ³	
Dub	330	280,2	0,85	56 463	100	85 202	304,08	28 739
Buk	61	106,9	1,75	7 731	100	10 035	93,90	2 304
Jaseň	9	5,4	0,60	339	100	682	126,30	343
Spolu:	400	392,5	0,98	64 533	100	95 919	244,38	31 386

v roku 2009 sa neuskutočnila ani jedna dražba.

Pre úspešnú dražbu sú dôležité tri súčasti. Prvou je - lesník, ten vyberá kmeňe mimoriadnej kvality v poraste a smeruje ich na expedičný sklad, druhou - manipulanti ES, ten vkladá odbornú zručnosť pri manipulácii kmeňov do výrezov a treťou - zákazník - dražiteľ, ten oceňuje a platí. Ak zlyhá pri dražbe čo len jedna zo súčastí, úsilie nenaplní očakávanie.

zákazníci. Dražby sa zúčastnilo celkom 14 dražitelov a vydražili celých 100 % ponúkaných výrezov.

Pri hodnotení dražby možno konštatovať, že bola úspešná a to vďaka odbornej zručnosti lesníkov a manipulantov ale aj záujmu zákazníkov. O dobrom výsledku svedčí aj navýšenie očakávaných tržieb o viac ako 31,3 tis.€ oproti vyvolávacej cene.

Podrobnejšie výsledky dražby sú uvedené v tabuľke, ale osobitne treba uviesť

Za úspešný priebeh a výsledok tohoročnej dražby v OZ Topoľčianky patrí poďakovanie všetkým zainteresovaným pracovníkom, ktorí prispeli k jej úspešnej realizácii aj napriek vrtochom počasia.

Milan Polák
vedúci ekonomicko-obchodného úseku
OZ Topoľčianky

Aukcia v Smoleniciach v znamení jarabiny brekyne

Nenápadný výrez na okraji skladu, ktorý by laik z veľkej diaľky obišiel, si získal na aukcii cenných sortimentov OZ Smolenice najväčšiu pozornosť odberate-

ľov. Ťahákom bola štvormetrová jarabina brekyňa s priemerom 50 cm, ktorú vydražili za 502 €/m³. Z celkovo 206 ks výrezov o kubatúre 289 m³ predali okrem desiat-

tich kusov jelše a javora horského všetko. Za 274,97 m³ výrezov utržil OZ Smolenice 46.156,- € pri vyvolávacích cenách 32.453,- €.

Tab. Vyhodnotenie aukcie dreva OZ I.položok 2013

Drevina	Ponuka dreva celkom		Predané				úspešnosť predaja (%)	Priemerné speňaženie (€/m ³)
	objem (m ³)	vyvolávacia cena (€)	objem (m ³)	vyvolávacia cena (€)	kúpna cena (€)	navýšenie (%)		
dub	97,95	16 410	97,95	16 410	26 434	161,08	100,00	269,87
javor	30,86	3 479	24,51	2 335	2 827	121,07	79,42	115,34
jaseň	17,25	1 758	17,25	1 758	2 345	133,39	100,00	135,94
jarabina	1,79	96	1,79	96	651	678,13	100,00	363,69
čerešňa	0,70	50	0,70	50	71	142,00	100,00	101,43
smc	131,26	11 698	131,26	11 698	13 630	116,52	100,00	103,84
jelša	9,08	644	1,51	106	198	186,79	16,63	131,13
Spolu:	288,89	34 135	274,97	32 453	46 156	142,22	95,18	167,86

↪ Aj takéto smrekovce ponúkali v tomto roku na sklade OZ Smolenice v Piešťanoch

Prvé tri kusy z pravej strany jarabina brekyňa ↪

Vedenie podniku rokovalo v Antonstále

Šiesta tohoročná porada vedenia podniku (18. marca) sa netradične konala mimo generálneho riaditeľstva v Banskej Bystrici. Generálny riaditeľ Ctibor Határ a úsekovi riaditelia si osobne prezreli poľovnícky zámček Antonstál v pôsobnosti OZ Trenčín, ktorý je v súčasnosti pre vysoké prevádzkové náklady najmä na vykurovanie mimo prevádzky. Po obhliadke vedenie podniku rozhodlo o investícii do

úpravy priestorového riešenia a vykurovania objektu tak, aby sa dal v budúcnosti celoročne využívať. Zámček bude vykurovaný namiesto elektrickými konvektormi drevnou štiepkou alebo peletami. Súčasný stav, kedy sa objekt iba temperuje je dlhodobou neudržateľný. V niektorých častiach už dochádza k postupnému chátraníu stavby vlhkosťou.

Antonstál bude prioritne využívaný na turnusové pobyty detí a ich environmentálnu výchovu, ktorú budú zabezpečovať lesní pedagógovia. Poľovnícky zámok bude v prípade voľných termínov využívaný aj na komerčné účely. V súčas-

nosti prináša zariadenie OZ Trenčín stratu 40 tis. € ročne. Bez zmien vykurovacieho média by aj po započítaní výnosov strata narastla na 80 tis. € eur.

Antonstál bol v minulosti zrekonštruovaný s príspevkom zo štátneho rozpočtu. Práve pre vysoké odpisy a zostatkovú cenu sa ho nepodarilo v rokoch 2008 a 2009 napriek snahe predať ani prenajať. Zníženie nákladov na energiu a celoročné využívanie je tak jedinou možnosťou na ochranu tohto majetku pred znehodnotením.

-vr-

Proti ťažbe agáta v Kráľovskom Chlmci protestovali obyvatelia aj miestna samospráva

Plánovaný výrub agátového lesa nad Kráľovským Chlmcom sa stal príčinou nespokojnosti tamojších obyvateľov aj zástupcov miestnej samosprávy. Po počiatočných platonických protestoch sa situácia vyostrila, keď jeden z obyvateľov vlastným telom bránil traktor ťažbárskej firmy v pokračovaní prác. Vedenie OZ Sobrance pre upokojenie situácie práce na niekoľko dní prerušilo a obvodný lesný úrad zvolal stretnutie zástupcov mesta, Lesov SR a lesného úradu.

Čo sa vlastne v Kráľovskom Chlmci stalo?

OZ Sobrance začal v súlade s platným PSOL plánovanú ťažbu 60-ročného agátového porastu na výmere približne sedem hektárov, ktorú rozdelili na tri obnovné pásy, s plánovaným výrubom cca 1100 m³ dreva. Podľa zástupcov miestnej samosprávy obyvatelia s ťažbou nesúhlasia a žiadajú jej okamžité zastavenie. „Nik nás o tejto ťažbe neinformoval, obyvatelia sú zhrození z toho, čo sa tu deje,“ tvrdil miestny poslanec Peter Furik. Podnik mal podľa neho aspoň zo slušnosti vopred informovať mesto o plánovanej ťažbe. Obyvatelia mesta považujú agátový les za mestom za svoj a nechcú sa ho vzdať. Proti ťažbe vraj vystúpili aj včelári či poľovníci. Pravdou je, že LESY SR hospodária na pozemku na základe nájmu zo zákona a štát je, rovnako

ako mesto Kráľovský Chlmec, iba minoritným vlastníkom.

Možno poučenie aj pre ostatné OZ, že reakcie záujmových skupín sa v niektorých prípadoch nedajú predvídať. Pri rokovaní zástupcov podniku sa pred mestským úradom zhromaždili asi dve stovky obyvateľov, ktorí prišli proti ťažbe protestovať. Zaujímavosťou bolo, že si ich na

protestné zhromaždenie zvolal mestský úrad obecným rozhlasom a pod traktor sa hádzal jeden z miestnych poslancov. Nedá sa vylúčiť, že sa niektorí miestni politici potrebujú zviditeľniť pred nadchádzajúcimi voľbami do VÚC (áno, už teraz sa pripravujú kandidátske listiny), alebo si chystajú pozíciu pred budúcoročnými komunálnymi voľbami.

Nakoľko mal OZ Sobrance všetky potrebné povolenia, museli zástupcovia samosprávy uznať, že všetko prebieha v súlade s platnou legislatívou. Pre upokojenie situácie kolegovia z OZ Sobrance prijali niektoré ústupky. Dorub zvyšných obnovných pásov sa posunie na koniec platnosti PSOL a o všetkých činnostiach budú mesto vopred informovať.

-vr-

Levické poľovnícke dni v znamení kvalitných trofejí

LPD otvoril generálny riaditeľ sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva Ján Mizerák spolu s generálnym riaditeľom podniku Ctiborom Határom.

Levické poľovnícke dni však nie sú iba prehliadkou trofejí. Na tomto podujatí sa podarilo vziať do poľovníckej a lesníckej problematiky prostredníctvom filmovej prehliadky s lesníkmi a poľovníkmi či Majstrovstvami Slovenska juniorov vo vábení zveri aj laickú verejnosť, a tiež deti. Máloktorá výstava trofejí sa môže pochváliť tak vysokým počtom návštevníkov ako Levické poľovnícke dni. Iba v piatok 22. marca na podujatí Lesníci a poľovníci deťom sa akcie zúčastnilo viac ako 300 detí základných škôl a všetky si okrem sokoliarov či stánkov lesných pedagógov prezreli aj poľovnícku výstavu.

Neoddeliteľnou súčasťou Levických poľovníckych dní je tiež Medzinárodný filmový festival Hubertlov- Levice. Táto trojdňová prehliadka bola rozdelená do

troch kategórií – Domáce video- filmové začiatky, Dokumentárny a metodicko-náučný film a Príroda a zver.

Vítazom kategórie Domáce video – filmové začiatky sa stal František Labaj s dokumentom „Rok v prírode“. Na druhom mieste sa umiestnil Andrej Hoško s dokumentom Je ťažké ochrániť si stádo a na treťom mieste Ján Spišiak s dokumentom Tajomstvá prírody.

V kategórii Dokumentárny a metodicko-náučný film zvíťazil Peter Jurík s filmom „Čo skrýva les – cicavce“, na druhom mieste sa umiestnil film „Narodil sa pre dobrodružstvo“ od Juhásza Sándora a na treťom mieste skončili bratia Roman a Rastislav Dobrovodskí s ich filmom „S kopymi na diviaky“.

V poslednej tretej kategórii Príroda a

Koncom marca sa už tradične stretli milovníci prírody a poľovníctva na 18. ročníku Levických poľovníckych dní a bolo sa na čo pozerieť. Zatiaľ čo v minulých rokoch stačil na zlaté, strieborné či bronzové trofeje jeden stojan na čestnom mieste expozície, v tomto roku sa s nimi návštevníci mohli stretnúť takmer všade. Veď z 1047 predložených trofejí bolo niektorou z medailí ohodnotených spolu 187, z toho zlatú medailu získala jedna jelenia trofej, osem srncov, 17 danielov, osem muflónov a osem diviakov.

zver získal prvú cenu Peter Jurík s filmom „Čo skrýva les – vtáky“, cenu OkO SPZ + cenu MKS získal Mgr. St. Kováč s filmom „Tam, kde život pramení“ a tretie miesto získal Tamás Csejtel z Maďarska s filmom „Gyulaivadászatok – Poľovačky v Gyule“.

-vr-

OZ Prešov

stabilizovaný závod s lesmi certifikovanými schémou FSC a množstvom prebytočného majetku

Ďalším odštepčným závodom, ktorý vám dnes predstavujeme je OZ Prešov, donedávna najväčší OZ nášho podniku s katastrálnou výmerou 482.000 ha. Iba od začiatku tohto roku o svoje prvenstvo prišiel spojením OZ Levice s veľkou časťou zaniknutého OZ Palárikovo. Dva roky po pričlenení bývalého závodu Bardejov dokončili v Prešove reštrukturalizáciu, keď k začiatku januára znížili počet lesných správ na sedem. To už prináša úsporu režijných nákladov a zabezpečuje pozitívny hospodársky výsledok. Jedným z najväčších problémov OZ je veľké množstvo prebytočného majetku, ktorý sa nedarí z najrôznejších dôvodov predat, pričom údržba a stráženie týchto nehnuteľností stojí ročne desaťtisíce eur. Typickým príkladom je nedostavaný rekreačný areál vo Vyšných Ružbachoch, ktorý pochádza ešte z čias pred rokom 1989. Niektoré nehnuteľnosti by pritom mohli pomôcť aj pri riešení nezamestnanosti. Aktuálne je záujem o areál bývalého ES v Sabinove, kde by chcel anglický investor zamestnať okolo 50 ľudí.

O aktuálnych problémoch a zámeroch OZ sme sa rozprávali s jeho riaditeľom Dušanom Tímkom.

Už je to viac ako dva roky, čo bol k OZ Prešov pripojený stratový OZ Bardejov, počítate ešte dopady tohto zlúčenia na ekonomiku závodu?

Od 01.02.2011 bolo k OZ Prešov pripojené aj územie bývalého OZ Bardejov. Keďže v tom čase došlo len k reorganizácii ústredí oboch OZ, z ekonomických a prevádzkových dôvodov sme bolo nútení dokončiť aj reorganizáciu vonkajšej prevádzky a to vytvorením 7 nových LS z pôvodných 12 LS. Ekonomické úspory tohto kroku sa prejavili okamžite – znížili sme počet THZ o 7, odstavili sme tri budovy bývalých LS, vyradili 13 automobilov (prevažne opotrebovaných Nív) a cca 20 ks výpočtovej techniky bez toho, aby sa to prejavilo na kvalite našej práce. Že to nebolo zlé riešenie, ukazujú aj predbežné výsledky za I. Q. 2013, ktoré sme až na niekoľko drobností splnili aj napriek maximálne nepriaznivým klimatickým podmienkam tohtoročnej zimy.

TLAK NA EFEKTÍVNE HOSPODÁRENIE SA NEUSTÁLE ZVYŠUJE, HĽADÁTE NA OZ AJ ĎALŠIE REZERVY?

V tomto trende znižovania nákladov budeme pokračovať aj naďalej. Veľké rezervy na našom OZ vidíme v množstve prebytočného majetku, ktorého sa nám na území bývalých ôsmich OZ, ktoré momentálne spravujeme, nakopilo až-až. Mimo drobných stavieb, budov a pozemkov pripravujeme na odpredaj aj niekoľko veľkých objektov, spomínaných skôr. Preto veľmi nedečkavo čakáme na ukončenie verejného obstarávania na výber znalcov a vyhotovovateľov geometrických plánov v rámci podniku, aby sme mohli tento proces čím skôr rozbehnúť.

TO BOLI REZERVY. NA DRUHEJ STRANE SÚ VŠAK PRÍJMY Z PREDAJA DREVA.

Popri znižovaní nákladov na jednej strane nezabúdame ani na možnosti zvýšenia tržieb za náš hlavný výrobok – predaj dreva. Vďaka veľkej rozlohe nášho OZ máme celkom prijateľnú „zmiešanú“

skladbu drevín. V časti Spiša prevažujú ihličnaté dreviny, na ostatnom území majú prevahu listnaté dreviny s vysokým zastúpením buka. V tomto roku sme prvýkrát pripravili aj druhé kolo dražby dreva, hlavne v drevinách dub a jaseň, o ktoré je zo strany drevárskych firiem veľký záujem.

Čo sa týka duba, na území nášho OZ sa nachádza národná prírodná rezervácia Kokošovská dubina, priamo v ktorej a v jej okolí sa vyskytuje tzv. „Kokošovský dub“, drewná hmota z ktorého je veľmi žiadaná a podľa povestí drevo z týchto dubov sa nachádzalo aj na lodiach Kristofa Kolumbasa, ktorý v roku 1492 objavil Ameriku. V budúcnosti by sme boli radi, aby sa kvalita tejto výnimočnej dreviny prejavila aj na cene tohto nášho produktu.

OZ Prešov sa môže ako jeden z dvoch závodov pochváliť certifikáciou lesov nielen podľa schémy PEFC, ale aj FSC. Počítate nejaký prínos tohto certifikátu?

Náš OZ bol už v roku 2001 ako prvý závod v rámci štátnych lesov certifikovaný v systéme FSC a tak isto neskôr v roku 2007 sme získali aj certifikát v systéme PEFC. Momentálne výhody hlavne tohto prvého certifikátu vidíme v tom, že je prednostný záujem zo strany odberateľov drevnej hmoty o takto certifikované drevo aj zo strany veľkých firiem napr. SCP Ružomberok, ale do budúcnosti tak isto dúfame, že táto naša „pridaná hodnota“ v týchto výrobkoch bude aj finančne ocenená minimálne na úroveň našich zvýšených nákladov, ktoré na túto činnosť máme.

Spiš

Pôvodný OZ Prešov

Jednou z najdiskutovanejších tém posledných rokov je prezentácia lesníctva verejnosti. Čo ponúka z tohto pohľadu OZ Prešov?

Tu by som chcel spomenúť najmä prácu našich kolegov – lesných pedagógov, ktorí sa už niekoľko rokov venujú hlavne mladej generácii. V tejto oblasti máme my lesníci veľké podľžnosti a musíme ešte veľa urobiť pre zlepšenie nášho obrazu v očiach občanov, aby sme neboli len „ničiteľmi prírody, ktorí chcú len rúbať a rúbať naše krásne lesy“. Tento obraz, ktorý o nás vytvárajú všelijakí samozvaní ochranári budeme musieť ešte dlho v očiach verejnosti napravovať. Že to nie je pravda svedčí aj fakt, že z chránených území, ktoré zaberajú cca 50% územia Slovenska, sa viac ako 80% nachádza na lesných pozemkoch, a to je výsledkom našej práce – práce lesníkov. Nedajme si to zobrat, aj keď našou chybou je, že to nevieme správne prezentovať a propagovať. Preto do budúcnosti stojí pred nami dôležitá úloha - vedieť obhájiť svoju činnosť nielen pred laickou, ale aj pred „ochranárskou“ verejnosťou a zlepšiť spoluprácu aj s ostatnými milovníkmi prírody – turistami, poľovníkmi, rybármi, hubármi a pod. Našou prácou chceme vytvárať „ prírodu pre ľudí a nie bez ľudí“. V tejto činnosti chceme a musíme pokračovať už aj kvôli bohatej lesníckej histórii a práci našich predchodcov.

Je riadenie tak veľkého OZ akým je váš závod niečím špecifické?

OZ je situovaný do dvoch krajov – Prešovského a Košického, 14 okresov a 447 katastrálnych území. Už z toho počtu je zrejmé, že spolupráca s miestnymi samosprávami je dosť náročná a zložitá. Môžeme len ticho závidieť nemenovaným kolegom, ktorí stále začiatkom roka robia v budove svojho OZ stretnutie so starostami obcí nachádzajúcich sa v ich teritóriu – my by sme na takúto akciu potrebovali objednať mestskú športovú halu v Prešove!

Z histórie OZ Prešov

História štátneho lesníctva viažuca sa na územie dnešného OZ Prešov je veľmi bohatá. Najstaršie lesnícke stredisko Solivar (dnešná miestna časť Prešova), bolo známe už v X. storočí ako Castrum salis - Solný hrad.

Neskoršie prešiel celý majetok do vlastníctva rodiny Sóos, ktorá spolu s kráľovským erárom od r. 1583 toto panstvo viedla až do roku 1753. V roku 1780 bol vymenovaný prvý lesmajster, čím sa začínajú rýsovať prvé zárodky Lesného úradu, ktorého existencia je doložená prvýkrát v roku 1793. Lesný úrad tvoril jednu z podriadených jednotiek Hlavného solného úradu v Solivare. Prvé inštrukcie o hospodárení v týchto lesoch sa vydali už v roku 1713. Ukladali lesnému aspoň raz v roku ponavštevovať lesné celky, hájiť ich pred biotickými a abiotickými škodcami a pri plavení dreva zamestnávať jedného drevárskeho odborníka. V roku 1813 bola zriadená Správa lesov pre obhospodarovanie lesných majetkov solivarského komorského panstva.

V tomto roku si OZ pripomína dve významné jubileá: 300 rokov od vydania prvých inštrukcií o hospodárení v lesoch na území OZ Prešov a 200 rokov organizovaného lesníctva na území OZ Prešov.

Pred rokom 1990 boli na území dnešného OZ tri lesné závody (Poprad, Spišská Nová Ves a Prešov) v rámci podniku Východoslovenské štátne lesy so sídlom v Košiciach. K 1. 7. 1997 vznikli podniky Lesy Prešov š.p. a Lesy Košice š.p.. Súčasný OZ vznikol k 1. 1. 2000 ako územne jeden z najrozľahlejších závodov š.p. Lesy Slovenskej republiky. K 1. 2. 2011 nastala ďalšia organizačná zmena a to pričlenenie OZ Bardejov. Súčasný OZ Prešov vznikol postupným spojením ôsmich LZ a to Podolínec, Poprad, Hrabušice, Spišská Nová Ves, Prešov - Solivar, Bardejov, Svidník a časť Vranova.

Územie odštepneho závodu sa rozprestiera od východných výbežkov Nízkyh Tatier zo západu až za hrebeň Slánskych vrchov na východe resp. Čergov a Ondavskú Vrchovinu na severe. Územie je rozdelené pohorím Branisko na dve odlišné oblasti - oblasť Šariša a oblasť Spiša. Prevažná časť územia Odštepneho závodu Prešov patrí do povodia Hornádu (rieky Hornád a Torysa), iba východný okraj patrí do povodia Bodrogu (vody odvádza rieka Topľa) a úzky pruh severnej časti územia patrí do povodia Popradu. Územie je zaujímavé aj z hydrologického hľadiska, prechádza ním dôležitá európska rozvodnica, hranica úmoria Baltského a Čierneho mora.

Geografické celky na území OZ: Slánske vrchy, Šarišská vrchovina, Levočské vrchy, Volovské vrchy, Čergov, Slovenský raj, Nízke Tatry, Spišská Magura, Ondavská Vrchovina.

Základné charakteristiky:

Katastrálna výmera: 482 000 ha
Drevinové zloženie: ihličnaté 36 %, listnaté 64 %

Výmera lesného pôdneho fondu v užívaní:

68 713 ha, z toho nešťátnych neodovzdaných 23 439 ha

Ročná obnova lesa: 277 ha z toho umelá obnova 146 ha a prirodzená obnova 131 ha

Ročný objem ťažby: cca 200 000 m³

Ďakujem za rozhovor

-vr-

Územie bývalého OZ Bardejov

Slovenský raj

Na území OZ sa nachádza pomerne veľa prírodných ale aj kultúrno-historických zaujímavostí. Za časť bývalého OZ Bardejov je to samotné mesto Bardejov s veľkým množstvom historických a kultúrnych pamiatok; historický stred mesta tvorí pamiatkovú rezerváciu. Turisti aj ďalší milovníci prírody môžu navštíviť národné prírodné rezervácie Čergovský Minčol, Becherovskú tisinu, Maguru.

Historické záznamy hovoria o roku 1895, kedy cisárovná Alžbeta so svojim pompéznym sprievodom pricestovala do Šarišskej stolice, kde navštívila Bardejovské Kúpele. Na jej počesť bol pomenovaný liečebný dom Alžbeta, pri ktorom je aj socha z roku 1903. Pri tejto návšteve Šariša ju zaujala aj bohatá história lokality Slánskych vrchov, hlavne ťažba opálov, soli a možno aj tieto minerálne pramene. Podľa rozprávania v tejto doline, na lúčke pri hornom minerálnom prameni Kyselka pri potoku, bol pre cisárovnú a jej sprievod pripravený obed. Na jej počesť a pamiatku bola postavená na tomto mieste kamenná mohyla s pamätnou tabuľou nad studničkou s názvom studnička Sisi.

Oblasť „Kokošovských dubín“ národná prírodná rezervácia od 15.7.1965 sa nachádza v severnej časti Slánskych vrchov, na južných a juhozápadných andezitových svahoch v nadmorskej výške 350 -700 m.n.m. Pomenovanie od obce Kokošovce /predým Kakašovce, zemepán Kakaš 1418 – ekotyp duba zimného *Quercus petraea* tzv. dub kokošovský/. Má významné morfológické a anatomické vlastnosti, priaznivý pomer jadra a beli, pomerne husté ale dostatočne mäkké

Herlica vstup

drevo, dobre spracovateľné, krásne sfarbenie, rovnomerne rastené s úzkymi letokruhmi, má tvárne kmene, mimoriadne jemnú štruktúru ročných kruhov.

Plavebný kanál

Dômyselné využívanie vôd Delnianskeho potoka a jeho prítokov na dopravu drevnej suroviny pre solný závod, v minulosti realizoval smerovú a výškovú úpravou koryta potoka a výstavbou plavebného kanála. Drevený kanál s prevýšením 515 m mal lichobežníkový profil 82x45x60 cm a viedol od Zlatej Bane pozdĺž potoka Delňa do Kokošoviec, kde sa stáčal k Solivaru. Rok 1917 bol koncom funkčnosti plavebného kanála a začiatkom činnosti novovybudovanej úzkokolajnej lesnej železnice pre odvoz dreva na trase zo Solivaru cez Sigord na Zlatú Baňu. V roku 1926 bola trasa dobudovaná až na Pusté pole. Dočasné odbočky viedli aj do dolín Racová a Šťavica. V rokoch 1954 – 1955 trať bola zrušená ako nerentabilná po tom, čo bola postavená cesta z Kokošoviec do Zlatej Bane a drevo sa začalo zväžat nákladnými autami. V súčasnosti sa na telese bývalej železničky nachádza Lesný cykloturistický náučný chodník Sigord- Zlatá Baňa

Dubnícke opálové bane sú najstaršie a najväčšie opálové bane na svete. Počiatky banských prác je možné zaradiť do 11. až 12. storočia, podľa niektorých dokonca až do rímskych čias (asi 500 pr. n. l.). Od počiatku ťažby až do roku 1922 bolo v lokalite opálových baní vyrazených ručne viac ako 30 štôlní s celkovou dĺžkou cez 22 km. Nikde na svete nebol drahý opál ťažený banským spôsobom v takom veľkom rozsahu, a tak dávno. Pochádza odtiaľ najväčší kus drahého opálu na svete - vážil 3035 ct (607g). Pre svoju hru s farbami dostal meno Harlekýn a je uložený v prírodovednom múzeu vo Viedni. V roku 1964 boli Dubnícke opálové bane vyhlásené za chránené nálezisko zimujúcich

Opál

netopierov, zimuje tu až 4 000 netopierov V Čergovskom pohorí nad obcou Livov, vedľa rieky Topľa stojí drevená chatka. Má verandu, kuchynku a miestnosť na spanie. Táto chatka bola pomenovaná na počesť Prof. **Juliusa Komárka**, ktorý svoje zážitky a prírodovedecké postrehy z oblasti Lukova, Livova a Livovskej Huty opisuje v knihe **Lovy v Karpatech**.

V NP Slovenský raj sa zase nachádza technická prírodná pamiatka **Hradenie bystriny Klauz**, (drevená 7,8 m vysoká priehrada zo stavidlom) ktorá v minulosti (postavená bola pred viac ako 200 rokmi) slúžila na plavenie dlhého dreva do povodia rieky Hornád z lokality Biely potok až do roku 1957. V súčasnej dobe sa HB Klauz

rekonštruuje z investičných prostriedkov LSR š.p.

Drobné vodné toky

Náš OZ Prešov spravuje 2 263,20 km drobných vodných tokov, čo je v rámci Slovenska najviac. Povodňový plán vypracúvame pre okresy: Prešov, Poprad, Spišská Nová Ves, Kežmarok, Levoča, Sabinov, Stará Lubovňa, Svidník, Stropkov, Vranov, Bardejov. V investičnom majetku DVT máme cca 50 stavebných objektov. V minulosti sa nemalé prostriedky investovali na opravy po povodňových škodách (2010,2008,2006) najmä v častiach Lukov, Livov, Livovská Huta, Bardejov.

Poľovníctvo

Po trzbách za drevnú hmotu je táto činnosť z ekonomického hľadiska druhým najdôležitejším výkonom. OZ Prešov obhospodaruje poľovné revíry na Spiši, v pohorí Čergov a v Slánskych vrchoch. Hlavnými druhmi zveri v týchto revíroch je jelenia, srnčia, divičia a v Slovenskom raji majú naši poľovní hostia **možnosť uloviť aj vzácneho kamzika**. Počas zimných mesiacov zamestnanci dopĺňujú krmné zariadenia, aby zver nestrádala a bola v dobrej kondícii, a aby následné potomstvo dosahovalo dobré parametre poľovných trofejí.

Prírode blízke hospodárenie...

Les, ako spoločenstvo stromov, rastlín, živočíchov, s materskou horninou a pôdou na ktorej rastie a dokázal rásť cele tisícročia bez zásahu človeka ponúka pre novodobého lesného hospodára špecifický spôsob hospodárenia pri ktorom nepoužíva v rámci hospodárenia bežné lesnícky zaužívané postupy ťažby a obnovy lesa, ale postupy ktoré simulujú procesy, prebiehajúce v prírodných lesoch bez zásahu človeka. Takéto hospodárenie sa označuje ako prírode blízke a jeho výsledkom je prírode blízky les. OZ ma vytvorených 23 objektov Pro Silva pre rôzne dreviny a spoločenstvá drevín o výmere 4454,29 ha. **Zaujímavosťou je určite aj vybudovanie v jeseni roku 2012 odborného náučného chodníka zameraného na prírode blízke obhospodarovanie lesov so zameraním cezhraničnej spolupráce Slovenska, Maďarska, Ukrajiny a Rumunska.** Úlohou 8 informačných tabulí umiestnených na tomto chodníku je priblíženie špecifik, postupov a výsledkov prírode blízkeho obhospodarovania

45. ročník Európskych lesníckych pretekov v lyžovaní (EFNS)

Foto M. Lonská

45. ročník EFNS sa uskutočnil tohto roku v Chorvátskom mestečku Delnice. Tak ako po iné roky aj v tomto roku sa na tomto podujatí zúčastnilo zo Slovenskej republiky 23 účastníkov, pričom náš podnik priamo reprezentovalo šesť pretekárov. Počasie počas podujatia bolo také isté ako u nás, dokonca ešte viac snežilo a snehové bariéry okolo cesty miestami boli do výšky autobusa a vraj „Chorvátsko“. Účastníci týchto pretekov v prvých dňoch sa venovali rôznym exkurziám, ktoré nám pripravili usporiadatelia a tí čo nešli na ex-

kurzie, sa venovali tréningu v športovom areáli, ktorý sa nachádzal v obklúčení ihličnatých hôr. Prvé preteky sa uskutočnili v stredisku Vrbovska Poljana v stredu a to v dvoch disciplínach - beh klasickou technikou na 10 km a poobede beh voľnou technikou na 10 km so strelbou s malorážky na 50 m. V piatok sa bežali štafety, kde sme obsadili vcelku zaujímavé miesta. Najviac sa darilo z našej výpravy Doc. Ing. Pavlovi Dvorščákovi, ktorý vo svojej kategórii nad 70 rokov obsadil prvé miesto a

stal sa majstrom Európy v behu na lyžiach lesníkov. Taktiež Ing. Zdenka Dvorščáková obsadila vo svojej kategórii druhé miesto. Naši zamestnanci podali výkony na hranici svojich možností a tak vzorne reprezentovali náš podnik v zahraničí. Na podujatí sa zúčastnilo cez 650 lesníkov z celej Európy.

Marian Jagerčík

Foto: M. Jagerčík

Foto: M. Jagerčík

Členovia Slovenskej výpravy

Venerovského memoriál

Venerovského memoriál má svojich víťazov, zamestnanci nášho podniku opätovne potvrdili svoju lyžiarsku kondíciu v medzinárodnej konkurencii. Získali sme absolútne víťazstvo v ženskej kategórii, Majsterkou lesníčkou Slovenska sa stala Andrea Machyniaková z OZ Čierny Balog. Družstvo Lesov SR malo 28 členov, z ktorých až pätnásť stáli na stupni víťazov.

Prvý ročník Venerovského memoriálu sa konal v roku 1947. Jeho základnou myšlienkou bola prezentácia práce lesníkov, ktorí v zimných podmienkach museli zvládať pohyb na lyžiach.

49. ročník Venerovského memoriálu sa konal 11. a 12. marca v športovom areáli na Štrbskom Plese.

Usporiadateľmi Medzinárodných majstrovstiev lesníkov SR v lyžovaní sú Štátne lesy TANAPu v spolupráci s obcou Štrba pod záštitou ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a predsedu Odborového zväzu pracovníkov DREVO, LESY, VODA.

Družstvo podniku

V štyroch mužských a dvoch ženských kategóriách v súťažnej dvojkombinácii beh na lyžiach so strelbou a obrovský

tujúca TU Zvolen.

Prvenstvo v mužskej kategórii a Majstrom lesníkom Slovenska sa stal Peter Diča zo Štátnych lesov TANAPu. Druhú priečku v poradí si vybojoval Ľubomír Machyniak, reprezentujúci LESY SR, š.p. Banská Bystrica a na tretiu priečku celkových víťazov vystúpil Marek Hudáček zo Štátnych lesov TANAPu.

Toto vydarené podujatie nesie meno Dmitrija Venerovského, ktorý patril k významným medzivojnovým pracovníkom štátnych lesov a zahynul počas Slovenského národného povstania. Poďakovanie patrí úplne všetkým, ktorí svojou účasťou alebo pomocou prispeli k zdarnému priebehu ďalšieho ročníka tohto športového podujatia.

Ivan Hanula, LDM Zvolen
Foto: I. Hanula, M. Jagerčík

Dievčatá na štarte obrovského slalomu

Absolútna víťazka ženskej kategórie

slalom malo zastúpenie 81 lesníkov zo Slovenska, ako aj z Poľska, Česka a Ukrajiny. V ženskej kategórii najrýchlejšie zvládla a tohtoročnou Majsterkou lesníčkou Slovenska sa tak stala Andrea Machyniaková. Druhé miesto si vybojovala Boguslava Chlipala z TPN Poľsko a na tretej priečke sa umiestnila Katarína Štrelcová reprezen-

Absolútny víťaz mužskej kategórie

Nariadenie EÚ o dreve (EUTR)

Dňa 3. marca 2013 vstúpilo do platnosti Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 995/2010 z 20. októbra 2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva (EUTR), (Úradný vestník Európskej únie L 295/23 z 12.11.2010) a Vykonávacie nariadenie komisie (EÚ) č. 607/2012 zo 6. júla 2012 o podrobných pravidlách v súvislosti so systémom náležitej starostlivosti a pravidelnosťou a povahou kontrol monitorovacích organizácií v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 995/2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva, (Úradný vestník Európskej únie L 177/16 z 7.7.2012).

Cieľom EUTR je zabrániť uvádzaniu nelegálne vyťaženého dreva a výrobkov z dreva na trh Európskej únie. Za týmto účelom ustanovuje nariadenie povinnosti hospodárskym subjektom uvádzajúcim drevo a výrobky z dreva na vnútorný trh EÚ. Pod uvádzaním na trh sa rozumie dodávanie dreva a výrobkov z dreva, akýmkoľvek spôsobom a bez ohľadu na techniku predaja, **prvýkrát na vnútorný trh** na účely distribúcie alebo použitia v rámci obchodnej činnosti, či už za poplatok alebo bezplatne. Medzi hospodárske subjekty v zmysle nariadenia patria predovšetkým **producenti dreva** v členských štátoch EÚ a **dovozcovia dreva a výrobkov z dreva** pochádzajúceho z krajín mimo EÚ.

Producentmi dreva sú osoby majúce oprávnenie ťažiť drevo.

Za účelom preukázania legálnosti dreva a výrobkov z dreva uvádzaného na trh musia hospodárske subjekty používať nariadením stanovený rámec postupov a opatrení, ďalej „systém náležitej starostlivosti (DDS)“.

- DDS producentov dreva obhospodarovateľov lesa tvoria opatrenia a postupy zabezpečujúce prístup k informáciám o dodávke dreva alebo výrobkov z dreva, ktoré hospodársky subjekt uviedol na trh
- DDS dovozcov dreva a výrobkov z dreva pozostáva:
 - z postupov hodnotenia rizika, ktoré hospodárskemu subjektu umožňujú analyzovať a hodnotiť riziko uvedenia na trh nelegálne vyťaženého dreva alebo výrobkov získaných z takéhoto dreva,
 - zo súboru opatrení a postupov, ktoré sú vhodné a primerané na efektívne minimalizovanie rizika.

- d) mena/názvu a adresy dodávateľa hospodárskeho subjektu,
- e) mena/názvu a adresa obchodníka, ktorému bolo dodané drevo a výrobky z dreva,
- f) dokladov alebo iné informácií, ktoré preukazujú súlad takého dreva a výrobkov z dreva s **uplatniteľnými právnymi predpismi**

Uplatniteľné právne predpisy sú právne predpisy platné v krajine ťažby potvrdzujúce legálnosť ťažby dreva a podľa nariadenia EUTR sa týkajú predovšetkým nasledovných oblastí:

1. práva na ťažbu dreva v zákonne uverejnených hraniciach,
2. platieb za práva na ťažbu a drevo vrátane poplatkov súvisiacich s ťažbou dreva,
3. ťažby dreva vrátane právnych predpisov týkajúcich sa životného prostredia, vrátane lesného hospodárstva a ochrany biodiverzity, ak sa priamo týkajú ťažby dreva,
4. práva tretích strán týkajúce sa využívania a držby, na ktoré má ťažba dreva vplyv, a
5. obchodné a colné predpisy, pokiaľ ide o odvetvie lesného hospodárstva.

Podľa EUTR sa povolenie na ťažbu musí poskytovať vždy, keď je v rámci krajiny alebo vnútroštátnom regióne rôzna úroveň rizika nelegálnej ťažby. Ako merítko slúži hodnotenie barometra korupcie Transparency International.

Slovenská republika s aktuálnym koeficientom hodnotenia 4 patrí k rizikovým krajinám, preto sa na ňu *vzťahuje povinnosť* registrovania a výsledovateľnosti povolení na ťažbu

DDS producentov dreva

Podľa nariadenia EUTR musí obhospodarovateľ lesa pri každej dodávke dreva zabezpečiť prístup k informáciám o dodávke dreva alebo výrobkov z dreva pozostávajúci z:

- a) opisu, vrátane obchodného mena a druhu výrobku, ako aj bežného názvu druhu dreviny a prípadne jej plného vedeckého názvu,
- b) uvedenia krajiny ťažby a prípadne:
 - i) regiónu v rámci krajiny, kde sa drevo vyťažilo, a
 - ii) **povolenia na ťažbu**,
- c) množstva (vyjadrené objemom, hmotnosťou alebo počtom jednotiek),

Východiská pre zavedenia DDS producentmi dreva v SR

Producentmi dreva v SR sú obhospodarovatelia lesov, osoby, ktoré získali právo ťažby kúpou dreva na pni a ostatné osoby, ktoré uvádzajú na trh drevo rastúce mimo les.

Hospodárenie v lesoch je v SR podrobne regulované právnymi normami a predpismi, ktoré určujú podmienky vykonávania lesnej výroby a stanovujú záväzný obsah dokumentácie súvisiacej s ťažbou a prepravou dreva.

Informácie o dodávke dreva podľa EUTR písmená a) až e) obsahuje doklad o pôvode dreva (príloha č.5 vyhl. 297/2011 Z.z.)

V rámci zaužívanej praxe predaja dreva na rôznych lokalitách jeho výroby (peň, odvozné miesto, expedičný sklad) a rôznym obchodným partnerom, nie je možné a praktické vybaviť každú dodávku dreva povolením (súhlasom) na ťažbu dreva. Musí však byť zabezpečená výsledovateľnosť pôvodu dreva na každom mieste jeho predaja. Vhodným dôkazom spolu so súhlasmi na ťažbu dreva (príloha č.3 vyhl. 232/2006 Z.z.) je vedenie a sledovanie zásob a pohybu dreva podľa lokalít.

Pri uvádzaní dreva na trh pochádzajúceho zo stromov rastúcich mimo les musí byť každá ťažba tohto dreva povolená a zdokumentovaná rozhodnutím príslušného orgánu štátnej správy.

Otvorenou zatiaľ ostáva otázka predmetu a obsahu právnych predpisov SR, ktoré majú vo vzťahu k dodávke dreva charakter uplatniteľných právnych predpisov podľa nariadenia EUTR. Dôkazom legálnosti dreva nie je len dodržiavanie zákona 326/2005 Z.z. o lesoch a s ním súvisiacich právnych predpisov, ale aj iných právnych predpisov súvisiacich s realizáciou ťažbovo dopravného procesu.

K uplatniteľným právnym predpisom SR preukazujúcim legálnosť dreva podľa tohto nariadenia možno zaradiť:

- právne normy preukazujúce právo hospodárenia
- balík ekonomických právnych noriem upravujúcich účtovníctvo, dane a odvody a finančné náhrady
- balík právnych noriem upravujúcich spôsob hospodárenia v lesoch a environmentálne, ekologické, technologické, kvalifikačné, pracovno-právne a zdravotno-bezpečnostné podmienky lesnej výroby
- postupy a normy riešiace vzťahy so samosprávou a miestnym obyvateľstvom
- právne normy upravujúce prepravu a obchod s drevom

Pretože doteraz nie je záväzne stanovené, ktoré informácie preukazujúce súlad s uplatniteľnými predpismi a v akej podobe má producent dreva sprístupniť, je ich výber na jeho vlastnom zvážení. Východiskom môže byť používanie systémov náležitej starostlivosti monitorovacích organizácií, ktorých systém je uznaný a pravidelne preverovaný európskou komisiou.

Kontrolu hospodárskych subjektov a monitorovacích organizácií vykonávajú tzv. príslušné orgány členských štátov (v SR je príslušný orgán Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR). Hospodárske subjekty majú povinnosť viesť primerané záznamy o informáciách o dodávkach a uplatňovaní postupov na zmiernenie rizika a takéto záznamy uchovávať počas 5 rokov.

Systém náležitej starostlivosti LESY SR š.p.

Aj napriek tomu, že okolo fungovania DDS je ešte veľa nejasností, použijúc princíp predbežnej opatrnosti, bola 4.3.2013 vydaná smernica LV 015 „Systém náležitej starostlivosti pri prvom uvádzaní dreva na trh“.

Smernica navonok, pre obchodných partnerov a príslušné orgány popisuje doklady na ktorých sa uvádzajú informácie o dodávke dreva a dokumenty preukazujúce súlad výroby do-

dávaného dreva s uplatniteľnými právnymi predpismi Slovenskej republiky.

Dovnútra, pre riadiacich a prevádzkových zamestnancov, poskytuje komplexný prehľad o platných právnych predpisoch a vykonávacích podnikových normách súvisiacich s procesom výroby dreva, z nich vyplývajúcej dokumentácie a miesta jej uloženia.

- ♦ Podľa článku 3.1 požadované informácie o dodávke dreva uvádzaného na trh sa poskytujú zaužívaným spôsobom prostredníctvom dokladu LF 43 „Preukaz pôvodu dreva na prepravu a spracovanie“, ktorý musí byť vyplnený vo všetkých kolónkach a zaregistrovaný v databáze modulu WEBLES v príslušnom účtovnom období do troch dní od jeho vystavenia. Pripomína sa, že množstvo sortimentu v dodávke dreva je vždy menšie alebo rovné ako jeho zásoba na mieste predaja (uskladnenia dreva) v čase dodávky. Obchodovať s nelegálne vyťaženým drevom, pri ktorom nie je možné určiť miesto ťažby je zakázané. Toto drevo je možné využiť len vo vlastnej spotrebe na energetické účely.
- ♦ Článok 3.2 uvádza okruhy uplatniteľných právnych predpisov. Konkrétny súpis dokladov a informácií preukazujúcich súlad ťažbovo dopravného procesu s uplatniteľnými právnymi predpismi a miesta ich uloženia uvádza príloha č. 1 smernice. Dokladmi preukazujúcimi súlad sú predovšetkým:
 - Program starostlivosti o lesy
 - Súhlas na ťažbu dreva
 - Všeobecne záväzná podmienka pre vykonávanie lesníckych činností v podmienkach š.p. LESY SR
 - Zákazkový list pre prácu v ťažbovej činnosti
 - Rámcová dohoda (Vnútropodniková dohoda), Objednávka
 - LF 43 Preukaz pôvodu dreva na prepravu a spracovanie
 - Prehľad zásob, modul Zásobový panel, modul Výrobový panel (WEBLES)
 - Prepravné doklady
 - Analytická evidencia o majetku a záväzkoch

Za ich správnosť, čitateľnosť a operatívnu dostupnosť v mieste uloženia zodpovedajú vedúci príslušnej organizačnej jednotky.

- ♦ Článok 3.3 popisuje spôsob výsledovateľnosti miesta ťažby dodávaného dreva. Priestorové výsledovateľnosti miesta ťažby dreva, z ktorej je vyrobený sortiment uvádzaný na trh je nevyhnutné preto, lebo v podmienkach dlhodobu uplatňovaného spôsobu a organizácie práce, minimálne cez jeden manipulačno dopravný uzol (odvozné miesto), väčšinou nie je možné pri každej dodávke presne určiť miesto ťažby dreva (lesný porast). V prípade expedičných skladov je presné poskytnutie informácie o mieste ťažby reálne nemožné.

Pre dôveryhodné spätné výsledovateľnosti miesta ťažby dreva podľa schémy v prílohe č. 2 je nevyhnutné vzájomné odsúhlasovanie pohybu dreva medzi lokalitami výroby a organizačnými jednotkami.
- ♦ Článok 3.4 upravuje postup a rozsah poskytovaných informácií pre obchodných partnerov a príslušné orgány. Tieto informácie sa poskytujú len na ich požiadanie.
- ♦ Článok 3.5 zaväzuje v prílohe 1 uvedených garantov a vedúcich príslušných organizačných jednotiek k udržiavaniu dokladov a informácií preukazujúcich súlad s uplatniteľnými právnymi predpismi. Pod udržiavaním sa rozumie zabezpečenie ich správnosti, aktuálnosti, dostupnosti a čitateľnosti.

Smernica nevytvára nové nároky na organizáciu a riadenie výroby. Vyžaduje si však zodpovedný prístup pri plnení pracovných povinností od všetkých zamestnancov zainteresovaných na legislatívne správnom procese výroby dreva počnúc generálnym riaditeľstvom a končiac vedúcimi lesníckych obvodov.

LESY ČR PRACUJÍ NA OBNOVĚ FLÁJSKÉHO PLAVEBNÍHO KANÁLU

Lesy ČR společně s dalšími partnery z česko-německého pomezí pracují na nelehkém, ale za to velice záslužném projektu, jehož cílem je připomenout historii plavení dřeva v česko-saském pohraničí. Pro další generace se snaží zachránit dnes už vzácnou technickou památku, tak zvaný Flájský plavební kanál na vodní dopravu dříví. Současně jde o to připomenout jeho historii, věhlas a také technický um našich předků v 17. století. Pozoruhodné dílo se nachází ve východní oblasti Krušných hor, v blízkosti obce Český Jiřetín, v okrese Most, v Ústeckém kraji, u hranic s německou spolkovou zemí Sasko.

Podél Flájského plavebního kanálu vzniká na české i německé straně Krušných hor kulturně historická naučná stezka, která provede turisty krajinou od Flájské přehrady po saské hranice a dále do německého Clausnitz. Stezka bude 23 kilometry dlouhá, na české straně bude mít stezka délku 7,1 km, z čehož cca 2,5 km představují výhledy na samotný kanál. Česká část naučné stezky bude návštěvníkům přístupná již letos v červenci. Ti se zde při putování na celkem 11 stanovištích dozví zajímavé údaje o historii vybraných míst plavebního kanálu, k odpočinku budou moci využít i dvě zastřešená odpočívadla. Pokud pro cestu zvolí kratší variantu čeká je přechod přes nově zbudovanou lávku přes Flájský potok.

Partnery projektu na německé straně hranice jsou obec Rechenberg – Bienenmühle, Domovský historický spolek obce Rechenberg – Bienenmühle, Saské státní lesy a Zemědělské družstvo Bergland. Na projekt se podařilo získat i podporu fondů Evropské unie – Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Programu na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko

*Zbyněk Boublík
mluvčí LČR*

LESY ČR SA NOVÉHO GENERÁLNEHO RIADITEĽA ZREJME TAK SKORO NEDOČKAJÚ

Podnik Lesy ČR, ktorý je najväčším správcom lesných pozemkov našich západných susedov, pravdepodobne ešte dlho nebude mať nového generálneho riaditeľa. Výber nástupcu Svatopluka Sýkoru český minister poľnohospodárstva Petr Bendl v marci zrušil, pretože podľa neho nebol nikto z kandidátov na túto funkciu vhodný.

Podľa informácií, ktoré minister prezentoval v Českej televízii sa pôvodne do konkurzu prihlásilo 25 uchádzačov, ich výber sa postupne zúžil na deviatich a minister sa napokon rozhodoval medzi tromi kandidátmi. Celý konkurz trval štvrt roka. Pôvodne sa malo výberové konanie ukončiť v januári, minister však tento termín niekoľkokrát posunul. Od novembrovej rezignácie Svatopluka Sýkoru vedie podnik ekonomický riaditeľ Michal Gaube.

Tento stav môže podľa neoficiálnych informácií trvať ešte pomerne dlho. Ministerstvo vraj môže čakať minimálne do ukončenia vyšetrovania údajného nehospodárneho nakladania s majetkom, kde malo dôjsť k vzniku škody 350 miliónov Kč (asi 14 miliónov eur) v súvislosti so zákazkami na informačné technológie.

STREDNÉ ČECHY MAJÚ MAŤ SVOJ NÁRODNÝ PARK

Česko bude pravdepodobne mať na svojom území piaty národný park. Po NP České Švýcarsko, NP Krkonoše na severe krajiny a NP Šumava a NP Podyjí na juhu pri rakúskych a nemeckých hraniciach sa pripravuje vyhlásenie národného parku aj v stredných Čechách. Návrh zákona by mal ísť do vlády o niekoľko mesiacov.

Plány na zriadenie NP Křivoklátsko s výmerou okolo 10.000 hektárov však rozdelili krajinu. V minulom roku doručili aktivisti do poslaneckej snemovne petíciu proti vyhláseniu národného parku s takmer 14.000 podpismi. Odporcovia upozorňujú, že zriadenie NP neúmerne zaťaží štátnu pokladnicu a tvrdia, že súčasný stav, keď je na tomto území vyhlásená CHKO, je postačujúci. Podľa zástancov zriadenia parku má naopak zámer podporu 75 % dotknutých obyvateľov. Pre porovnanie, v Česku doposiaľ spadá pod územia národných parkov rozloha 118.000 hektárov. Na Slovensku je to takmer trojnásobok.

Stav lesných porastov, ktoré spravujú takmer na celom území plánovaného NP Lesy ČR si vyslúžil kritiku ministra pôdohospodárstva Petra Bendla. Hospodárenie podniku na tomto území preto dal preveriť samotným štátnym lesníkom. Kritika sa dotkla najmä poľovníkov kvôli premnoženej zveri, ktorá poškodzuje lesné porasty. Podľa Bendla tu rastú bonsaje, ktoré nesľubujú kvalitné drevo. Nepravdiví by sa však mohli opýtať, načo je v národnom parku, ktorý by mal mať veľkú časť porastov v bezzásahovom režime, kvalitné drevo.

-vr-

-vr-

Nástroje na integrované jazykové vzdelávanie a európske kritériá odborných zručností v mechanizovanom lesníctve

Európske lesníctvo prešlo rapidnými zmenami v uplynulých desaťročiach. Pokrok nezastal ani v tejto oblasti a manuálna práca nekvalifikovaných pracovníkov v lese bola vo väčšine prípadov nahradená modernými automatizovanými strojmi. Harvestory a stroje podobného typu na približovanie a odvoz dreva sú už takmer bežným vybavením v moderných lesníckych firmách. Tento rozvoj automaticky zvýšil požiadavku na skúsených a dobre vyškolených operátorov lesných strojov, ktorí by kompetentne zvládli požadovanú prácu v lese. Potreba kvalifikovanej pracovnej sily, vyškolenej nielen odborne, ale aj jazykovo, sa naliehavo prejavuje aj dôsledkom zvýšenia výskytu prírodných katastrof naprieč celou Európou, bezohľadu na štátne hranice.

Tieto skutočnosti viedli k tomu, aby vznikol medzinárodný projekt programu EÚ - Celoživotné vzdelávanie, podprogramu Leonardo da Vinci - "Tools for skills", ktorý na základe analýzy daného stavu pomôže pri jazykovom vzdelávaní operátorov automatizovaných lesných strojov. Partnermi projektu sú odborníci zo Švédska, Veľkej Británie, Grécka, Bulharska, Írska, Fínska a svoje zastúpenie v ňom má aj Národné lesnícke centrum Zvolen. Partnerstvo bolo vytvorené s ohľadom na

ToolsForSkills

zameranie každej organizácie, s dôrazom na odborné vzdelávanie. Každý partner má vytvorené kontakty na stredné odborné školy, univerzity a profesionálne inštitúcie v lesníctve, na malé a stredné podniky, manažérov, na subjekty s rozhodovacou právomocou vo svojej krajine, čo je výsledkom dlhoročných skúseností a účasti v rôznych národných a medzinárodných projektoch v oblasti vzdelávania, lesníctva a drevospracujúceho priemyslu.

Počas dvoch rokov realizácie projektu (október 2012 – september 2014) bude

vypracovaný multijazyčný glosár pre operátorov lesných strojov, vytvorené učebné texty v angličtine, založené na reálnych prípadových štúdiách, ktoré budú otestované na vybraných cieľových skupinách v partnerských krajinách.

Projektové ciele budú dosiahnuté prostredníctvom tvorby užitočných tréningových nástrojov, ktoré by mohli vyplniť medzery vzdelávania angličtiny v systéme odborného vzdelávania a poskytnúť jazykové zručnosti reagujúce na aktuálne potreby lesníctva.

Projektové výstupy a výsledky budú použiteľné na stredných odborných školách, univerzitách a ďalších vzdelávacích kurzoch pre zamestnancov v lesníctve a ako vzdelávací materiál v oblasti celoživotného vzdelávania jednotlivcov, zamestnaných v lesníctve alebo drevospracujúcom priemysle.

Dagmar Sélešová
Národné lesnícke centrum Zvolen

Projekt "TOOLSFORSKILLS" č. 2012-1-SE1-LEO05-11672
www.toolsforskills.eu

☞ Dokončenie ankety zo strany 3

žaduje nadľudské úsilie. Aj napriek týmto extrémnym prekážkam verím, že plánované dodávky dreva za 1. polrok splníme.

František Poleta
vedúci VTÚ OZ Námestovo

Sklz v dodávkach dreva spôsobili najmä centrálni odberatelia, neodob-

raním cca 2 700 m³ drevnej hmoty, napriek tomu že drevná hmota bola pripravená k expedícii. Nezrealizovanie dodávok dreva malo aj objektívne príčiny, a to neprejazdnosť horského prechodu Donovaly, kedy dojednané kamióny nemohli prísť po pripravenú drevnú hmotu. Dodávky dreva OZ splnil na 92 % aj vďaka zmene smerov-

vania dodávok a zrealizovanej dražby dreva. Dražbou v objeme 351 m³, sme odpredali sortimenty prevažne v 4+ hrúbkovom stupni. Sklz v dodávkach je možné dobehnúť zvýšenou disciplínou pri odbere drevnej hmoty centrálnymi zákazníkmi.

Veľmajster československého lesníctva

Doc. Ing. Dr. h. c. Ján Frič

130. výročie narodenia

Lesník veľkého formátu, lesnícky historik a múzejník, spisovateľ a pedagóg, ktorého životné dielo pozitívne ovplyvňovalo aj lesné hospodárstvo na Slovensku. Mal od mladosti nadanie na lesnícku žurnalistiku a pre prácu verejného pracovníka.

Narodil sa 9.4.1883 v Prahe, kde absolvoval základné vzdelanie a nižšie gymnázium. Stredné odborné vzdelanie nadobudol na Vyššej lesníckej škole v Písku (1902), ktorý bol v tom čase Mekou českého lesníctva. Už v Písku začala jeho literárna činnosť, ktorú prelhl neskôr počas takmer 20 ročného pobytu v Poděbradoch.

Od roku 1903 bol lesným adjunktom poděbradského veľkostatku. V roku 1918 stál pri kolíske československého lesníctva už ako vynikajúci verejný pracovník. Pripadla mu úloha pomáhať budovať naše lesné hospodárstvo - prostredníctvom lesníckeho odboru Českej zemélskej rady v Prahe.

Patrí k zakladateľom lesníckeho spolku Jednoty českých lesníkov zemi koruny českej a od toho času bol tvorcom a dušou ďalších lesníckych organizácií. Na valnom zhromaždení v roku 1919 Jednotu pretvorili na Ústrednú jednotu československého lesníctva s rokovacím jazykom českým a slovenským a v r. 1920 bol spoluzakladateľom Československej matice lesníckej.

V rokoch 1920 až 1941 bol prednostom lesníckeho referátu v českom odbore Zemélskej rady, Po prvej svetovej vojne usiloval o zoštatnenie lesov, propagoval lesné družstevníctvo. Na jeho návrh bola

vybudovaná v rámci Čs. zemélského múzea lesnícka sekcia (1923). V období 1933 - 1953 bol konateľom tohto múzea, zaslúžil sa o vybudovanie knižnice múzea a múzejného archívu v rokoch 1924 - 1940 člen ČSAZ v Prahe a jej tajomník, docent Vysoké školy zemélskej a lesného inžinierstva pri ČVUT v Prahe. V období 1940 - 1947 viceprezident Československé akadémie zemélskej, Dr. h. c. tech. (1947).

Jeho najdôležitejšie práce: Zariaďovanie lesov (1916), Starostlivosť o malý lesný majetok (1924), Niektoré predpoklady hospodárskej lesnej reformy (1926), Obchodná príručka lesnícka (1938), Dreviny našich malých lesov a ako ich pestujeme

(1942). Pod jeho vedením bolo zostavené unikátne dielo Veľké vzory nášho lesníctva (1958), obsahujúce biografie vynikajúcich československých lesníkov. Od r. 1957 bol hlavným koordinátorom Náučného slovníku lesníckeho. V rukopise zostali Fričove Pamäti, Spomienky starého poľovníka, a rozsiahle syntetické dielo Dejiny vývoja lesnej výroby o 1036 stranách. Bol stálym prispievateľom do Doležalovho lesníckeho časopisu Háj.

Po odchode do dôchodku pracoval v pražskom Múzeu až do neskorej staroby. Jeho vášňou bolo lesnícke spolkárenie. Lesnícka Jednota sa stala Fričovi životným pilierom. Ako čelný funkcionár ju budoval, zveľadoval a ochraňoval. Svojou činnosťou vyslúžil si byť „svedomím“ československého lesníctva.

Slovensko poznal dobre a rád ho navštevoval. V roku 1919 bol v delegácii Jednoty pri slávnostnom otvorení vtedy ešte Československej štátnej vyššej lesníckej školy v Banskej Štiavnici. V roku 1919 dal Lesnícko - drevárskej banke v Prahe podnet na postavenie prvej lúštiarne semien na Slovensku v Liptovskom Hrádku, ktorá neskôr pričinením Friča prešla do majetku Štátnych lesov. Svojimi skúsenosťami pomáhal riešiť lesnícke problémy na porádach Zemélskej rady v Bratislave.

Zomrel 18.5.1971 v Prahe vo veku 88 rokov, pochovaný je Poděbradoch.

Veľká postava slovenského lesníctva Dr. Ing. Ludovít Macko ho nazval veľmajstrom československého lesníctva.

Viliam Stockmann

140. výročie Uhorského karpatského spolku

Uhorský karpatský spolok nebol len turistickou organizáciou, publikoval aj lesnícke a poľovnícke práce

Uhorský karpatský spolok bol založený 10. 8. 1873 v Starom Smokovci, so sídlom v Kežmarku. Bola to turistická, prírodopisná organizácia, združujúca milovníkov hôr a prírodných krás, ktorá si starostlivosť o prírodu Tatier zakotvila do svojich stanov. Tento novozaložený Uhorský karpatský spolok (Magyarországi Kárpát Egyesület - MKE) sa v roku 1873 veľmi iniciatívne ujíma problematiky ochrany prírodných krás v hornom Uhorsku. Jeho maďarský názov bol Magyarországi Kárpát Egyesület - MKE a cieľom bol rozvoj turistiky, lyžiarstva a horolezectva najmä na území Vysokých Tatier.

Myšlienka na jeho založenie vznikla na Spiši medzi miestnou inteligenciou. Boli to predovšetkým profesori kežmarského a levočského gymnázia František Dénes a Samuel Roth, lekári, smokovecký Mikuláš Szontágh, banskoštiavnický Edmund Téry a ďalší. Spolok mal za cieľ aj organizáciu vodcovskej a záchranej služby v horách a snažil sa o ochranu prírody.

V čase jeho pôsobenia boli vybudované mnohé turistické chodníky, chaty i cesty, na ktorých udržiavali jeho členovia turistické značenie. Spolok mal 26 odbočiek - sekcií, z ktorých k najaktívnejším patrila sliezka sekcia z Vroclavi pod vede-

ním Dr. Augusta Otta.

Vedenie spolku malo od počiatku v roku 1873 sídlo v Kežmarku až do roku 1883, kedy sa postavilo Karpatské múzeum v Poprade. Potom sa presťahovalo do Levoče, kde od roku 1884 malo sídlo až do roku 1891. Po smrti Samuela Rotha sa ujal predsedníctva spolku spišský župan gróf Albin Csáky a sídlo spolku sa ďalej presunulo do Spišskej Novej Vsi.

V roku 1891 i v dôsledku zmeny vo vedení MKE vznikol v budapeštianskej sekcii nový turistický spolok Magyar turista egyesület - MTE a v roku 1909 Budapešti egyetemista egyesület - BETE, ktoré

sa začali špecializovať na vysokohorskú turistiku a horolezectvo vo Vysokých Tatrách. Vedenie MKE zostalo v Spišskej Novej Vsi až do rozpadu Rakúsko - Uhorska v roku 1918, kedy sa rozpadol i MKE. V roku 1920 po vzniku Československej republiky sa premenoval na Karpatský spolok (Karpathenverein) so sídlom v Kežmarku, ktorý zanikol až v roku 1945.

Z pera Ivana Bohuša v Zborníku prác lesníckeho a drevárskeho múzea 1966, 4: 185 – 202 pod názvom „Ročenky Uhorského karpatského spolku z roku 1874 – 1917 a slovenské lesníctvo“ sa dozvedáme, že v rozmedzí uvedených 43 rokov v spomínaných ročenkách vyšlo 116 prác zaoberajúcich sa aj lesníckou a poľovníckou tematikou, z nich niektoré si môžeme ilustračne pripomenúť:

- Cserépy Ferdinand: Divá zver a poľovačka vo Vysokých Tatrách. R.I, 76 – 93.
- Rowland William: O obhospodarovaní a obnove horských lesov, so zvláštnym zreteľom na ústredné Karpaty. R.III,

208 – 245.

- Rowland William: Dáta k poznaniu našich rybárskych pomerov. R.VIII, 20 – 37.
- Ordódy Štefan: Pltníci na vodách Váhu. RVIII, 520 -521.
- Anonymus: Najnižšia hranica kosodrevinového pásma na južnej strane Tatier. R.IX, 188.
- Podhradský Andrej: Tetrov hlucháň a hŕbiak. R.IX, 213 – 220.
- Hiúz a M.Tátrában: Rys vo Vysokých Tatrách. R.XI, 51 – 52.
- Szontagh Michal: Život a rozšírenie kamzíka vo Vysokých Tatrách. R.XXIII, 110 – 120.
- Anonymus: Tatranská obora kniežata Hohenloheho. R.XXXIV, 184 – 185.

V období po vzniku dualizmu bola postupne preferovaná štátna maďarská politika s ideou jedného národa a zo spolku museli odísť najmä panslavisticky sa prejavujúci horskí vodcovia. Taktiež bola

ochromovaná činnosť liptovskej sekcie MKE v Liptovskom Svätom Mikuláši. Pod zámenkou potreby ovládať slovom a písmom nemecký a maďarský jazyk boli tak vyradení takmer všetci slovenskí horskí vodcovia a zostali iba spišskí Nemci.

Známy členom Karpatského spolku už za Prvej československej republiky bol Ernest Bethlenfalvy, ktorý bol autorom prvej slovenskej poľovníckej monografie, ktorá vyšla postupne v dvoch nezmenných vydaniach, ale s dvomi názvami: „Naše poľovníctvo“, a „Naša zverina“ (1935).

Napriek podualistickej extrémne nacionálnej uhorskej politike treba obdobie existencie Uhorského karpatského spolku hodnotiť vysoko pozitívne, pretože celá jeho činnosť smerovala k pozdvihnutiu odborného povedomia nielen svojich členov, ale aj širokému okruhu spoločnosti, ktorá vedomostne profitovala z jeho práce, vydavateľskej činnosti a spolkových osvetových činností.

Viliam Stockmann

Lesnícke a drevárske múzeum sa pripravuje na oslavy 770. výročia obnovenia mestských privilégií Zvolena

Zvolen patrí k najstarším mestským sídlom na Slovensku. Ako kráľovská osada sa formoval pravdepodobne od 12. storočia a to v blízkosti významného hradu. Postupne sa z villa regia stalo privilegované stredoveké mesto a tento proces sa s veľkou pravdepodobnosťou zavŕšil v roku 1238. Zvolenčania dostali kráľovské mestské výsady, avšak kráľom potvrdená privilegialna listina sa počas tatárskeho vpádu v rokoch 1241/42 stratila. Predstavitelia mesta preto požiadali Belu IV. o obnovu mestských výsad a kráľ im v roku 1243 vyhovel.

Mestu jeho privilégia potvrdzovali aj ďalší panovníci a vďaka nim sa v nasledujúcich storočiach vyvíjalo ako významné mestské centrum s vlastnou samosprávou, kde kvitli remeslá a obchod a ktoré kráľ často rád navštevoval. Bolo to zároveň významné správne centrum, kde sídlil župan s vplyvom na rozsiahly okolitý región. Lokality s kráľovským hradom a vyvíjajúcim sa mestským sídlom dala v ďalej minulosti svoje meno aj rozsiahlemu lesnému celku, ktorý sa pod názvom Zvolenský les, stráže-

Zvolenský zámok v rokoch 1820 – 1830 podľa kresby P. Fendiho, rytec J. Axmann. Fond LDM Zvolen.

ny kráľovskými hájnikmi, natrvalo zapísal do historického povedomia celého stredného Slovenska.

Rok 2013 je teda pre mesto Zvolen rokom významným - jubilejným. Sedemstosedemdesiatka je inšpirujúcim podnetom pre usporiadanie osláv, počas ktorých sa Zvolenčania môžu obzrieť dozadu a pripomenúť si všetky najdôležitejšie míľniky vo vývoji svojho sídla. Oficiálne oslavy pripravované mestom vyvrcholia vo víkendových dňoch 31. 5 – 2. 6. 2013. Vedenie

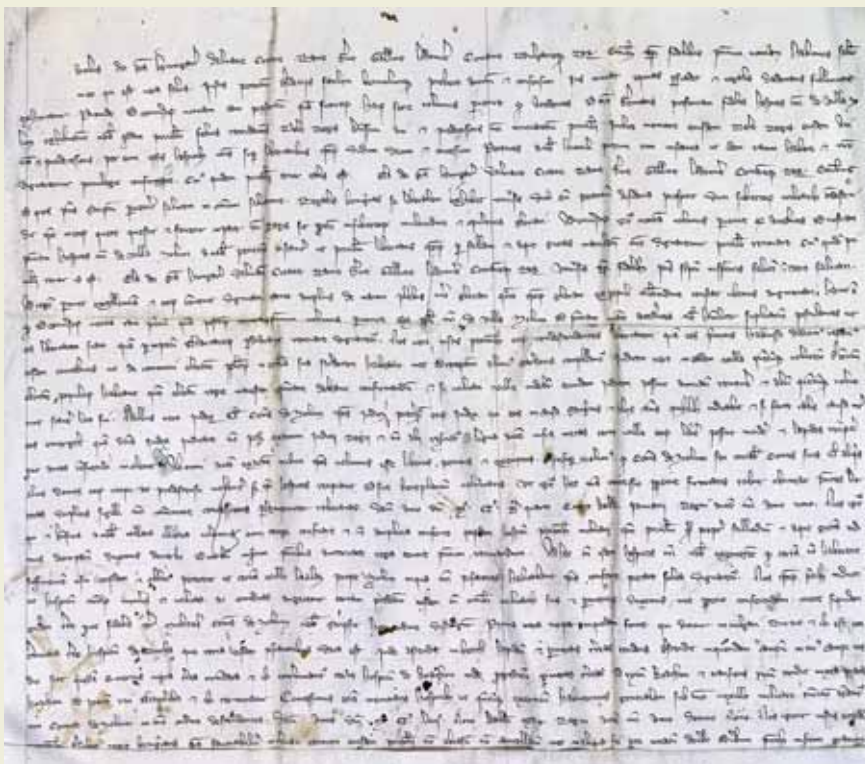
mesta pri tejto príležitosti oslovilo i naše Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene, aby sa pripojilo k oslavám konkrétnymi podujatiami, na ktoré mestská samospráva pamätala i vo svojom rozpočtovom balíku. Múzeum, ktoré okrem lesníckych a drevárskych zbierok, vlastní aj vyše storočie sa tvoriace zbierkové fondy vzťahujúce sa k Zvolenu a jeho okoliu pripravilo podujatia, vďaka ktorým sa aktívne zapojí do osláv 770. výročia obnovenia mestských privilégií mesta. Chce nimi upozorniť na všetky aspekty historického vývoja Zvolena – kul-

túrne, sociálne, hospodárske - a inšpirovať obyvateľov i návštevníkov mesta k hrdosťi na všetko pozitívne, čo doteraz dejiny zaznamenali. Náš príspevok nesie pomenovanie Zvolen – odkrytie histórie a skrývajú sa pod ním tri základné aktivity.

V prvom rade už niekoľko týždňov prebiehajú prípravy na realizáciu výstavnej prezentácie, na ktorej sa múzeum predstaví cez svoje najvýznamnejšie zbierkové predmety a to v chronologickom rade od predhistórie po 20. storočie.

Múzeum ponúkne výsledky svojej už takmer sedemdesiatročnej zbierkotvornej činnosti s dôrazom na predmety nadobudnuté v poslednom období. Veríme, že výstava v adekvátnom výtvornom prevedení zaujme návštevníka aj ako doklad profesionálneho prístupu múzea k prezentácii a popularizácii dejín mesta. Bude slávnostne sprístupnená počas prvého dňa osláv 31. mája 2013 v poobedňajších hodinách a záujemcovia ju budú môcť navštíviť až do konca júna t. r. Zároveň bude výstava sprístupnená i počas celého víkendu 31. 5 – 2. 6. 2013.

Druhým podujatím je súťaž Nevídané zvolenské starožitnosti, ktorou oslovujeme najmä obyvateľov Zvolena a okolia a zahajujeme spoločné hľadanie zatiaľ neobjavených a v intimite domácností dobre ukrytých historických predmetov. Súčasťou tejto aktivity je výzva všetkým, ktorí vlastní niečo, čo sa nejakým spôsobom – či už obsahom, miestom vzniku, majiteľom alebo miestom použitia - viaže k histórii Zvolena a to v akejkoľvek oblasti, aby prišli 1. júna 2013 do priestorov Lesníckeho a drevárskeho múzea na Nám. SNP 23/35 vo Zvolene, kde bude od 10. hod. prebiehať súťaž o najhodnotnejšiu zvolenskú starožitnosť. Súťažiť sa bude v dvoch kategóriách – v najzaujímavejšej, doteraz nepublikovanej historickej fotografii a v najhodnotnejšom trojrozmernom predmete. Predmety musia upútať historickou, estetickou, úžitkovou alebo inou hodno-

Listina kráľa Karola Róberta z rodu Anjou zo 17. januára 1323. Kráľ ňou potvrdzuje obyvateľom Zvolena privilégia Belu IV. z roku 1243 a metácie zeme z roku 1254. Je to najstaršia zachovaná listina so zvolenskými mestskými privilégiami, ktorá je uložená v Štátnom archíve Banská Bystrica, pobočka Zvolen.

tu a budú ich hodnotiť znalci u oblasti histórie, etnológie, numizmatiky, dejín techniky, histórie umenia, archeológie, dejín lesníctva a dejín drevárstva. Majiteľ víťazného artefaktu z každej kategórie bude odmenený sumou 100 eur. Súťaž sa uskutoční počas druhého dňa osláv – v sobotu 1. júna a začne v doobedňajších hodinách vo výstavných priestoroch múzea. Touto cestou vyzývame aj čitateľov Lesníka, aby si v prípade, že majú čo do súťaže ponúknuť, urobili poznámku do svojho kalendára a v sobotu 1. júna poctili naše múzeum svojou návštevou.

Posledným podujatím, ktorým chce múzeum prispieť k oslavám 770. výročia obnovenia mestských privilégii je Virtuálna dvorana slávy. Vybrané zvolenské

subjekty z oblasti školstva, vedy, kultúry, spoločenského i ekonomického života samy vytýpujú a predstavujú verejnosti formou obrazovej prezentácie – v prípade možnosti doplnenej o autentické vecné doklady – významný vlastný úspech či pozitívny výsledok vlastnej práce z obdobia posledných dvadsiatich rokov. Prezentácia bude následne zaradená do príslušných dokumentačných fondov múzea ako trvalý doklad v rámci dokumentácie najnovšieho obdobia.

Na záver už len dodávame, že odborní pracovníci nášho múzea sa už tretí rok podieľajú aj na príprave rozsiahlej monografickej publikácie venovanej mestu Zvolen a to najmä ako autori vybraných častí a zároveň členovia koordináčného tímu na vydanie monografie. Publikáciu, ktorej vydavateľom je mesto, pripravuje početný autorský kolektív zložený z pracovníkov vedeckých inštitúcií, vysokých škôl, fondových a pamäťových inštitúcií, organizácií samosprávy atď. V základnom členení sa venuje prírode, dejinám a súčasnosti mesta a vyjde tento rok ako ďalší z príspevkov k oslavám 770. výročia obnovenia mestských privilégii Zvolena.

Kontakt a bližšie informácie:
www.ldmzvolen.sk

Tatiana Figurová
LDM Zvolen

Kruhy života zvíťazili!

Výstavu Etudy z dreva XIV – drevené bytové doplnky si v apríli môžete pozrieť v Horehronskom múzeu v Brezne

V Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene vystavovali vo februári a marci drevené bytové doplnky prihlásené do 14. ročníka súťaže Etudy z dreva. O tom, ktoré z nich zaujali odbornú porotu zloženú z profesionálnych dizajnérov a ktoré získali ocenenia, sme informovali vo februárovom čísle časopisu Lesník.

Ale aké bytové doplnky by si vybrali „obyčajní“ ľudia? Ľudia, ktorí nie sú odborníkmi ani v dizajne, ani v technológii výroby, či ergonómii? Ľudia, ktorí sa riadia iba svojimi vlastnými pocitmi a predstavami? Alebo ako sa ľudovo povie „zdravým sedliackym rozumom“? Akým bytovým

doplnkom by si dotvorili, skráslili, spríjemnili, či zužitkovali interiér svojho bytu, či domu? Dali sme priestor všetkým tým, ktorých prilákal do Lesníckeho a drevárskeho múzea to nádherné a jedinečné drevo premenené, ba priam prečarované do rôznorodých bytových doplnkov. Svoj názor mohli vyjadriť počas celého trvania výstavy na pripravovom anketovom lístku.

Výstavu si pozrelo takmer 600 návštevníkov, z ktorých sa 80 zapojilo do ankety a vybralo si ten „svoj“ najlepši drevený bytový doplnok. Anketové lístky vyplnilo 47 žien a 33 mužov v šiestich vekových kategóriách. Respondenti ne-

Vítané Kruhy života

kompromisne rozhodli, že najlepším, najkrajším a najzaujímavejším bytovým doplnkom výstavy je práca Kruhy života, ktorú vytvoril pedagóg Strednej odbornej školy v Žarnovici Mgr. Juraj Kniebügl. Ide o súpravu bytových doplnkov pozostávajúcu z konferenčného stolíka a zrkadla

svietidla, ktorá zaujala hlavne svetelným efektom vytvárajúcim dokonalú ilúziu nekonečna. Kruhy života pri vo svojom interiere prijali tak ženy, ako ja muži takmer vo všetkých vekových kategóriách. Iba ženy v kategórii 31 – 50 rokov dali prednosť vešiakovkej stene Človeče nezlobse a nad 50 rokov súťažnej práci Lavička, ktoré sa v celkovom hodnotení umiestnili na druhom a treťom mieste. Vešiaková stena Človeče nezlob sa zaujala svojou farebnosťou a nápaditosťou a Lavička zase svojou tvarovou i materiálou jednoduchosťou. O tretie miesto sa spolu s Lavičkou delí aj policový a úložný systém WaWie, ktorý je možné využiť aj v menších bytových priestoroch a dáva možnosť variabilného využitia.

Zhodovali sa ich názory respondentov s názormi odbornej poroty? Konštatovanie znie: áno. Respondenti na prvé tri miesta vybrali porotou ocenené práce. Tak ako porota aj naši respondenti dali na prvé miesto prácu Kruhy života. Druhé a tretie miesto si súťažné práce vymenili. Kým porote sa viac páčila Lavička a dala ju na druhé miesto, respondenti ju svojim hlasovaním dali na miesto tretie. S Člo-

Lavička

veče nezlob sa to bolo zasa opačne. Ale dôležité je, že sa všetkým v Lesníckom a drevárskom múzeu páčilo. Každý, aj ten, ktorý sa anketu nezúčastnil, si našiel ten svoj naj.... drevený bytový doplnok, z čoho môžeme konštatovať, že ľudia majú radi drevo a radi sa ním obklopujú, dáva im pocit útulného a teplého domova.

Mária Rošková
LDM Zvolen

Naše paradoxy alebo kultúra pracovného prostredia

Pracovné prostredie. Vzhľadom na čas, ktorý v ňom človek strávi, patrí medzi najdôležitejšie časti životného prostredia. Človek je jeho súčasťou. Svojím úsilím, fyzickou i duševnou prácou pracovné prostredie nielen vytvára, ale aj mení. Pracovisko, či chceme alebo nechceme, stáva sa našim druhým domovom. Trávime tu podstatnú časť nášho života.

Ja si pri svojich pracovných cestách už podvedome všimam to, ako na mňa tá ktorá inštitúcia, firma, úrad, kancelária zapôsobí. Pravidlo prvého dojmu neplatí len pre stretnutia ľudí, ale aj pre optický vnem prostredia, do ktorého vchádzame. Veľmi dobre na mňa zapôsobila nedávna služobná návšteva sekretariátu jedné-

ho odštepného závodu. Za nevela peňazí vedeli vytvoriť neobyčajne estetické prostredie, ktoré každému návštevníkovi - „stránke“ prezradí, že nie sme firma z „Hornej-Dolnej“. No nedá mi nespomenúť od minulej jesene zhromažďovaný „uvítací“ vstup z hlavnej ulice do priestorov iného odštepného závodu. Našťastie, ako sa roztopil sneh, „roztopila“ sa aj táto skládka odpadu. I keď nám pozemok nepatrí, uložené vrecia s odpadom pod našimi pú-

tačmi nám dobrú reklamu nerobia. Na jednej strane máme v rámci štátneho podniku v platnosti množstvo smerníc, pokynov o odpadoch a nelegálnych skládkach na lesnom pôdnom fonde, o prírode blízkom obhospodarovaní, no na strane druhej chodíme niekoľko mesiacov bez povšimnutia (?) okolo „úctyhodnej“ hory odpadu. Na vytvorenie vlastného názoru prikladám aj fotografie.

Jana Staňová
GR Banská Bystrica

Prešlo šesť rokov, odkedy sme v roku 2006 na OZ Revúca založili prvé objekty Pro Silva. Do roku 2012 sme oficiálne založili 11 objektov Pro Silva o výmere 4 797 ha (13% z výmery LPF), tak, aby sme tento spôsob hospodárenia vyskúšali vo všetkých lvs a rôznych HSLT. Preto oficiálne, lebo v skutočnosti sa na niektorých častiach OZ týmto spôsobom hospodárilo aj pred tým, len sme to nijako nepomenovali, taktiež sa takto hospodári aj mimo objektov, no na druhej strane, v niektorých objektoch sa robí menej, alebo sa začína až teraz.

Pre les je doba šesť rokov veľmi krátka, ale pre nás ľudí je to doba,

ktorá nám môže ukázať prvé skúsenosti, problémy, otázky, ktoré prírode blízke hospodárenie (PBH) prináša. Taktiež nás zaujíma názor lesníckej a laickej verejnosti, názory dodávateľov a porovnanie ekonomiky s bežným hospodárením. Všetky tieto otázky som nasmerovala priamo na lesnú prevádzku a toto sú ich konkrétne zistenia, názory i námety k problematike.

Z vyjadrení lesníkov z prevádzky (vedúcich LS, technikov, lesníkov) vyplýva, že na našom OZ prevládajú pozitívne postoje napriek tomu, že jedinou motiváciou je čisto lesnícke cítenie, česť, spokojnosť, že **LES STOJÍ, že nevznikajú holiny, ale stabilnejšie porasty s pestrým drevinovým zložením a diferencovanou štruktúrou. V nemalej miere je motiváciou osobný odborný rast lesníka, spokojnosť laickej verejnosti a ochranárov, nezanedbateľná je aj flexibilnejšia možnosť reagovať na trh s drevom.**

Dôkazom stotožnenia sa s týmito myšlienkami je realizácia PBH aj mimo objektov na väčšine LS. Najvýraznejším príkladom je LS Jelšava, kde sa už dve decéna neurobil žiaden dorub a PBH používajú na celej LS, pričom územie správy je rozmanité čo do lvs (od 2.lvs do 7.lvs) a HSLT ako aj terénov. Počas tejto doby LS nemala problémy s nedostatkom drevnej hmoty a dodávkami, ročný objem ťažieb je 14-17 tis. m³ (list. 85%, ihlič. 15%), z toho kalamita predstavuje 20%. Náklady na ťažbu -komplexnú výrobu nie sú vyššie ako na iných správach a predstavujú cca 13 €/m³. Podiel PZ

**Za prírode blízky
hospodárením
v lese**

Postrehy a skúsenosti s prírode blízky hospodárením

predstavuje z celkovej obnovy 80-90%, umelá obnova sa využíva len pre prípadné podsady alebo zalesnenie kalamitných plôch, čo činí priemerne sedem ha ročne (tento rok to bude len 1 ha). Náklady na ochranu MLP proti burine sú oproti prímeru OZ nižšie o 15-20%, pri ochrane MLP proti zveri o 8-23%, pri plecích ruboch sú rozdiely najzreteľnejšie, priemerne sú náklady o 32% (minulý rok až 50%) pri prerazávkach cca o 20% nižšie. MLP existujúce pod materským porastom prechádzajú intenzívnou samoreguláciou, počet jedincov v nich je výrazne menší, čím sú nižšie aj náklady na ich výchovu. Výchova-pestovné ruby sú však pre kvalitu budúceho porastu veľmi dôležité.

Čo sa týka nákladovosti na ťažbu, pri použití technológie P-VM-OM pomocou koní, alebo s využitím UKT, ŠLKT s 1 rozrezom pri pni v porovnaní s nákladmi pri bežnom hospodárení sa ukázala ťažba (komplexná výroba) nákladnejšia o 0,05 -2,25 €/m³, priemerne za JPRL o 1 €/m³. Všeobecne platí, že pri nižšej hmotnosti do 0,36 m³ pri 1 rozreze sú v cenách väčšie rozdiely (HB + 4,13 €/m³) ako pri hmotnostiach do 0,99 m³ (BK + 1,42 €/m³, DZ + 3 €/m³), pri hmotnosti nad 2,5 m³ rozdiely nevznikajú. **Cena ťažby nezvyšuje podstatne nákladovosť, problémom je sprístupnenie porastov** (objem prostriedkov vynakladaný na údržbu a výstavbu zväznic je nedostatočný).

Prístup dodávateľov závisí od ich finančného ohodnotenia. Tam, kde je už systém zabehnutý, dodávatelia rešpektujú

požiadavky LS. Náročnosť a prácnosť je len čiastočne zohľadnená v cenách vo verejnom obstarávaní (kde je uvedená technológia s rozrezom), ceny sú pre dodávateľov aj tak nedostačujúce, lebo nemôžu modernizovať svoje technické prostriedky. Realizáciu PBH vnímajú ako zásah v prebieрке s vyššou hmotnosťou, čo im vyhovuje. Nevyhovuje však nižšia produktivita práce, keď musia využívať približovacie linky (nie celý porast, aj keď to umožňuje terén) a používať rozrez a hľadať možnosti, aby sa zabezpečilo čo najmenšie poškodenie ostávajúceho porastu. Toto by však malo byť samozrejmosťou aj pri bežnom

hospodárení, kde sme akosi tolerantnejší k poškodeniu porastu (natieranie rán Pellacolom nie je vyriešený problém), inak by rozdiely v cene boli ešte menšie, ale náklady zrejme celkovo vyššie. Jednoznačne je potrebný dozor THZ, čo zase kladie vyššie časové nároky na prevádzku.

Pri dodržaní priemerného nákladu na ťažbu na 1 m³ za LS v roku, vzhľadom na možnosti sprístupnenia porastov a časových nárokov na vyznačenie a kontrolu prác, v objektoch reálne rozpracujeme na každej LS (okrem LS Jelšava) jemnejšími postupmi ročne 6-8 porastov, čo predstavuje napr. na LS Sirk cca 10% objemu ročnej ťažby (1 objekt) a na LS Ratková 30-40% objemu (3 objekty).

Námety pre ďalšiu realizáciu jemnejších postupov sa týkajú riešenia **problému financovania sprístupnenia porastov** (trvalého, dočasného) prostredníctvom nového programovacieho obdobia (2014-2020), alebo pomocou iných programov a fondov. Povzbudzujúca by bola motivácia THZ formou odmien za PBH z GR za realizáciu preukázateľného jemnejšieho postupu bez poškodenia porastu. Taktiež motivácia dodávateľov zvýšením taríf, pri súčasnom dôslednom využívaní sankcií za poškodenie porastu.

Veľmi dôležité je neustále vzdelávanie THZ formou školení, ukážok v teréne v rámci OZ, GR, v zahraničí, kde sa prezentujú postupy, výsledky PBH.

Na zamyslenie by stálo zriadenie (kde sa nedohodnú dvaja, mal by rozhodnúť niekto tretí) nezávislého tímu odborníkov, ktorí by posúdili vhodnosť územia na PBH, ktoré by sa následne rešpektovalo v praxi. Teraz je to všetko na dobrovoľnosť a kde je vôľa je aj cesta, kde nie je vôľa...

Najväčšie zadosťučinenie a pocit, že táto cesta je správna cítíme, keď sa s kolegami prechádzame po porastoch, ktoré už dávno mali „ležať“ a teraz by sme riešili ich nákladnú obnovu a výchovu niekoľko desaťročí, no les stojí, plní všetky svoje dôležité mimoprodukčné a stále a trvalo aj produkčné funkcie. To je odmena.

Ďakujem kolegovia za vaše zatiaľ málo docenené úsilie.

Alena Ďurkovičová
OZ Revúca

Porasty po kalamite

Lesnícke a drevárske múzeum otvorilo novú stálu výstavu o lesníctve

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene otvorilo po troch rokoch novú stálu výstavu o lesníctve Hlas lesa, ktorou sa definitívne zaplnili zrekonštruované výstavné priestory múzea. Návštevníkov očakáva viac ako 350 zbierkových predmetov venovaných lesu a jeho obhospodarovaniu, vrátane preparátov zvierat, modelov húb, herbárov či technických pomôcok používaných v lesníctve. Zaujímavosťou je po prvý raz v tomto múzeu použitý systém posuvných panelov so zbierkovými predmetmi, ktorý okrem iného tematicky oddeľuje jednotlivé časti výstavy.

„Priestory určené pre stále výstavy sa podarilo zaplniť v priebehu dvoch rokov. Exponáty budú návštevníkom k dispozícii minimálne nasledujúcich päť rokov. Symbolické je, že múzeum naplánovalo otvorenie výstavy práve na Medzinárodný deň lesov 21. marca,“ povedala vedúca múzea Ľubica Miľanová.

Prvá časť výstavy je venovaná lesu. Už pri vstupe čakajú na návštevníkov preparáty zvierat medzi ktorými nechýba ani najväčšia slovenská šelma medveď, vlk či

vo voľnej prírode ťažko spozorovateľný rys ostrovid. Na interaktívnej obrazovke si môžu záujemcovia vybrať a spustiť zvuky jednotlivých obyvateľov lesa, posuvné panely informujú o typoch lesných porastov, ďalšie zasa predstavia návštevníkom aj rastliny a listy stromov.

Do druhej časti výstavy venovanej samotnému lesníctvu je možný vstup cez bránu vytvorenú posuvnými panelmi, tematicky venovanými funkciám lesa. Táto časť sa začína portrétom komorského

lesmajstra Jozefa Dekréta a pokračuje prehľadom historických nástrojov používaných v lesníctve vrátane sekier, ručných píl, prístrojov na meranie dreva či geodetických prístrojov z 19 a 20. storočia. Múzeum bude pri prehliadkach premietiť na integrovanej obrazovke historické filmy o lesníctve.

Výstava bola financovaná z fondov EÚ v rámci Programu rozvoja vidieka.

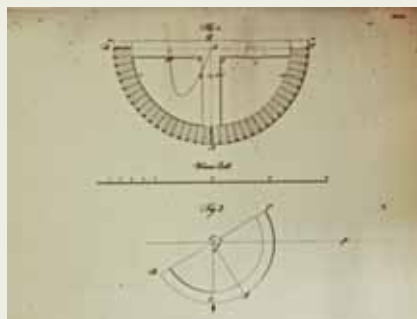
-vr-

Výstavné ozveny

Historické muzeálne predmety, aj tie lesnícke, majú svoje príbehy. O výškomere, ktorý zostavil Coburgov lesný radca Ľudovít Greiner, bolo už napísané veľa. V tej istej miestnosti stojí vo vitríne ďalší zaujímavý exponát: drevený sejací stroj, ktorý zostrojil profesor štiavnickej lesníckej školy a navrhovateľ lesníckeho výskumného ústavu Ľudovít Fekete. Dlhú som si márne lámala hlavu, ako prístroj vlastne fungoval. Toto tajomstvo si pán profesor zobral so sebou tam hore. No možno, keď expozíciu navštívite, sa vám podarí odhaliť.

Rozmýšľal nad ním aj starší drobný človek. Predstavil sa ako Ing. David Lau-

Nákres výškomeru Ľudovíta Greinera z Jelšavy, publikovaný v roku 1833.

príklad o značení turistických chodníkov. Napríklad nebudú trasovať chodníky tam, kde lesníci plánujú rozsiahle práce. Turisti v spolupráci s lesníkmi pripravujú jazdeckú trasu Bielymi Karpatami a Záhorím.

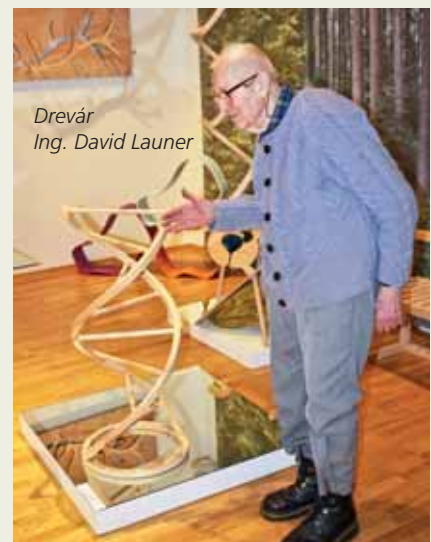
Jiří Junek

Feketeho sejací stroj

ner. Bol drevár, aj na výstave obdivoval výrobky z dreva. Lesnícku a drevársku fakultu začal študovať v roku 1949 ešte v Košiciach. Tomu odpovedal aj rok jeho narodenia: 1930!

O zájme spolupracovať s lesníkmi svedčí účasť predsedu Slovenského klubu turistov Petra Perhala na vernisáži výstavy. Turisti uzatvorili s lesníkmi zmluvu na-

Drevár Ing. David Lauener

Záchrana vrtuľníkom v lesoch

V roku 2012 tvorili úrazy pri práci v lesoch takmer 10 percent zásahov Vrtuľníkovej záchranej zdravotnej služby Air - Transport Europe (VZZS ATE) v teréne. Privolané k nim boli najčastejšie posádky ATE z Banskej Bystrice a Košíc. Vo väčšine prípadov spôsobil úraz padajúci strom či konár. Až v 14 percentách išlo o smrteľné úrazy. O náročnosti a špecifikách záchranných akcií v lese sa rozprávame s lekárom VZZS ATE MUDr. Marekom Rigdom.

„V lesoch dochádza vo väčšine prípadov k veľmi ťažkým úrazom. Najčastejšie sa tam stretávame s úrazmi lesných robotníkov. Príčinou je zväčša padajúci strom, ktorému sa pilčík nedokáže včas vyhnúť. Ide zväčša o poranenia hlavy, hrudníka, brucha či končatín. V podstate poranenia, ktoré ohrozujú človeka na živote. Menej časté sú poranenia pracovnými nástrojmi, motorovou pílou či inými mechanizmami. No vo väčšine prípadov ide o závažné poranenia, ktoré môžu skončiť smrťou. Preto je veľmi dôležité, aby zdravotná starostlivosť bola zranenému poskytnutá čo najskôr,“ začína svoje rozprávanie Marek Rigda, lekár Vrtuľníkovej záchranej zdravotnej služby ATE.

A tu sa stretávame s prvým problémom. Byť v blízkosti človeka, ktorého zraní padajúci strom, haluz či motorová píla ešte neznamená, že hneď vieme, čo urobiť ako prvé. Svoje zohráva prekvapenie i stres. A pritom ubiehajú často veľmi vzácne minúty. „Aj keď sa zdá, že je to veľmi jednoduché, opak je pravdou. Stretávame sa s tým, že namiesto toho, aby svedkovia úrazu zavolali na linku tiesňového volania, tak volajú svojmu vedúcemu. Až on vytáča tie správne čísla 155, 112 alebo 18 155. Tým sa poskytnutie neodkladnej zdravotnej starostlivosti oneskoruje.“

Pomôžu mapy a dym

V súčasnosti je zriedkavosťou to, čo v minulosti bolo viac či menej pravidlom. A síce fakt, že skupiny lesných robotníkov nie vždy pracujú na mieste, kde dlhodobo žijú a kde poznajú okolie. Ale pracujú na miestach, kde miestopis takmer vôbec neovládajú. Nevedia preto presnejšie popísať, kde sa nachádzajú, nepoznajú názvy, ktoré sú uvedené v mapách. Záchranári zo vzduchu ich často nevidia nájsť. Podľa Mareka Rigdu v takýchto prípadoch pomôže jedine konferenčný hovor medzi operátorom, lekárom a žiadateľmi o pomoc, v ktorom „sa ich pýtame, kde sa nachádzajú a pritom v mapách sledujeme, kde by podľa ich popisu miesta mohli byť. Výhodou by bolo, keby mali mapu miesta kde pracujú, stačí v mierke jedna ku päťdesiat tisíc. My sa pýtame, oni odpovedajú a tak sa postupne dostaneme k poslednej

informácii, ktorú potrebujeme poznať pre ich presnú lokalizáciu.“

Presne vedieť, kam letieť, ešte neznamená skupinu lesných robotníkov so zraneným kolegom z výšky oblakov aj polahky nájsť. „Nezriedka sa stáva, že ich i tak dlho hľadáme. Kvôli tomu, že sa nachádzajú v lesnom poraste, kde sú takmer neviditeľní. Navyše ich oblečenie je tmavozelené, tmavohnedé a my nie sme schopní ich vizuálne identifikovať. V tomto prípade by nám pomohlo, keby mali oblečené reflexné vesty,“ hovorí lekár z vrtuľníka. A podľa neho by pomohlo aj to, keby, samozrejme len vo vhodných podmienkach, založili oheň, z ktorého by do výšky stúpal dym. „Aby nám dali dymový signál, ktorý by sme zďaleka videli. Potom však nesmú zabudnúť na to, aby pri prilete vrtuľníka oheň zahasili. Pretože vrtuľníkom rozvírený vzduch oheň rozducha a môže vzniknúť požiar či dôjsť k popáleniu pri ohni stojacich robotníkov.“

Keď vrtuľník nepristane

K lesným úrazom dochádza zväčša v ťažko dostupnom lesnom teréne, na miestach, kde vrtuľník pristáť nemôže. Účastníkom nehody nezriedka v snahe pomôcť zranenému napadne odviezť ho čo najbližšie na miesto, kde môže prísť sanitka alebo pristáť vrtuľník. „Často sa stretávame s tým, že ho naložia na nejaký transportný prostriedok, ktorý majú na blízku, dajme tomu traktor alebo kónský povoz, alebo ho jednoducho svojpomocne ťahajú po zemi. Niekedy, najčastejšie kvôli počasiu, nemôže letieť vrtuľník a oni v snahe dostať ho čo najbližšie k ceste, kde by mohla prísť sanitka, to bez rozmyslu urobia. Nemôžeme povedať paušálne, že či by to mali alebo nemali robiť. Vždy to závisí od stavu pacienta. Pretože ak má niekto zlomené predkolenie alebo zranenie, ktoré ho neohrozuje na živote, tak mu stačí poskytnúť prvú pomoc a odviezť ho k najbližšej prístupovej ceste. No v prípade, že má viacpočetné poranenia tela, to môže byť nebezpečné,“ pripomína Marek Rigda. Na otázku, či zraneného transportovať alebo nie, by mal odpovedať dispečer operačného strediska záchranej zdravotnej služby. „On by mal na základe ústne podaných informácií povedať, aká prvá pomoc sa má zranenému poskytnúť a mal by celú záchrannú akciu riadiť,“ dodáva lekár.

Ak je zranenie vážne, netreba so

zraneným hýbať a už vôbec nie ho niekam prenášať či preväzať. Lekára k zranenému spustia z vrtuľníka pomocou palubného navijaka. Marek Rigda vysvetľuje: „Dôležité je, aby lesní robotníci vedeli, že vrtuľník nemusí pristáť v teréne. Lekár sa k pacientovi dostane pomocou lana.“ Tu ale ešte ani zďaleka práca lesných robotníkov nekončí. Lekár je totiž jediný, ktorý sa z posádky vrtuľníka k pacientovi dostane. Pilot so záchranárom musia zostať na palube. Takže všetky úkony, o ktoré sa inak delia dvaja alebo traja záchranári, musí lekár zvládnuť sám. Spolupracuje iba s tými, ktorých má vo svojej blízkosti, s laikmi. „Pracujeme v zložitom teréne, za nepriaznivých klimatických podmienok a v rýchlosti musíme vedieť vysvetliť ostatným, čo od nich potrebujeme. A musíme to povedať veľmi jednoduchým jazykom, čo nie je niekedy jednoduché. Pretože ak máte vžitú lekárske termíny, postupy a robíte s ľuďmi v posádke, ktorí odbornú reč a postupy ovládajú, na mieste v lese si musíte uvedomiť, že tí, ktorí stoja okolo vás, postupy neovládajú. Takže v tiesňivej situácii je niekedy náročné si to zorganizovať a hlavne dávať také povely, aby im pomocníci porozumeli a skutočne pomohli,“ konštatuje Marek Rigda.

Keď už má lekár to najdôležitejšie za sebou, ošetrovanie zraneného, spoločnými silami ho naložia do evakuačného prostriedku a tí, ktorí zostali na palube vrtuľníka, ho spolu s lekárom lanovými technikami vytiahnu z terénu. „Výhodou leteckého transportu je aj to, že sa pacient nevezie do najbližšej nemocnice, ale do nemocnice, v ktorej mu vedia poskytnúť zdravotnú starostlivosť zodpovedajúcu jeho zraneniu. Vezieme ich väčšinou do traumatologických centier,“ spresňuje Marek Rigda.

Spoločnosť ATE prevádzkuje na Slovensku sedem staníc Vrtuľníkovej záchranej zdravotnej služby. Pri volaní o pomoc operačné stredisko záchranej zdravotnej služby (telefónne číslo 112, pozn. autora) vyšle na miesto úrazu tú posádku, ktorá je najbližšie.

Kým budú lesní robotníci vybavení telefónmi s GPS a budú ich používať, bude musieť stačiť vedieť aspoň jedno číslo tiesňovej linky, poznať lokalitu alebo mať pri sebe mapu územia, kde pracujú. V prípade, že sa stane úraz, byť viditeľní vďaka oranžovým vestám alebo dymu z ohňa a lekárovi, ktorý „spadne z neba“ byť pri ošetrovaní zraneného čo najviac nápomocní. Je predsa dávno známe, že i zdanlivo z maličkostí sa skladá život. Zvlášť ten, ktorý sa nám podarilo zachrániť.

Lenka Burdová

Svetobežníčka

Jožka prezentuje našu firmu aj v ďalekej cudzine

Pri prvom stretnutí s ňou si pomyslite, sympatické útle žieňa - a nebudete ďaleko od pravdy. Pri bližšom spoznaní by ste ale zistili, že má energie aj za dvoch riadnych chlapov. Ing. Jozefína Kučeriková pracuje na OZ Námestovo vo funkcii referenta správy a manažmentu majetku. Teraz sa ale nechcem zmieňovať o jej profesionálnom živote. Jožka má však veľmi zaujímavého koníčka. Venuje sa vysokohorskej turistike a navštevuje atraktívne svetové destinácie. V minulom roku to boli Peru, Bolívia a Chile. Poprosili sme ju, aby nám trochu priblížila zážitky z týchto zaujímavých exotických krajín.

Ružová lagúna Bolívia

Jožka je o tebe známe, že miluješ cestovanie. Ako si sa dostala k tomuto koníčku, ktorý je náročný nielen na čas, ale hlavne na financie?

„Niekoľko si postavíš dom, iný si kúpi auto. Ja nevidím zmysel života v hmotných statkoch. Aj keď sa to niekomu možno zdá ako míňanie peňazí na hlúposti, mňa cestovanie obohacuje. Poznávanie iných krajín a kultúr mi pomáha získať odstup od mnohých vecí. Túlanie sa po prastarých pamiatkach mi dáva energiu a silu, z ktorej dlhodobo čerpám.“

Ktoré najzaujímavejšie destinácie si navštívila v minulosti?

„Bolo ich viac, každý sveta kút má svoje neopakovateľné čaro a svoje zaujímavosti. Samozrejme, že to platí aj o Slovensku. Z najzaujímavejších svetových destinácií to bola Čína, Tibet, Nepál, India. Rada chodím hlavne po horách, stála som

Macchu Pichu

na viacerých známych vrcholoch v Európe - Mont Blanc (4810 m n. m.), Grossglockner (3798 m n. m.), Triglav (2864 m n. m.). Po prejení Ukrajinou a Ruskom to bol Elbrus (5642 m n. m.). Táto najvyššia hora Európy je pokrytá ľadovcami a trvalým snehom, pričom hrúbka ľadu dosahuje až 100 metrov. Elbrus nie je technicky náročný vrch. Vyžaduje si však dobrú kondíciu a predchádzajúcu aklimatizáciu. Podcenenie týchto podmienok končieva často tragicky. Hora si každoročne vyžiada 15 až 30 obetí.“

Solná púšť Bolívia

Strávila si takmer tri týždne v Južnej Amerike, čo ťa najviac upútalo v tejto časti sveta?

„Po Ázii som chcela spoznať aj americkú civilizáciu, aby som ich vedela porovnať. Musím priznať, že americká mi imponovala viacej. Jedna z prvých vecí, ktorá ma zaujala bolo vyznávanie dvojitého náboženstva domorodých Indiánov. Jeden deň idú do katolíckeho kostola a druhý sa venujú vlastným rituálom a obetiam Bohu-Slnku.“

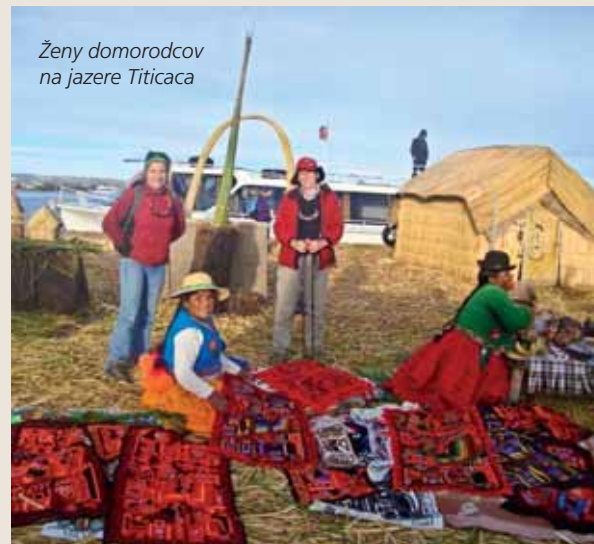

Kaktusy na Solnej púšti v Bolívia

Priťahovalo ma jazero Titicaca - najvyššie položené splavné jazero na svete. Leží na hraniciach Peru a Bolívia vo výške 3800 metrov nad morom. Z jednej strany ho obkolesujú Andy, z druhej Kordillery. Názov Titicaca znamená cínové pole. Je to posvätné miesto Inkov opradené mnohými legendami, údajne ukrýva tajomné mesto a množstvo zlata. Okolie je husto

osídlené. Všade sa vyskytuje trstina, ktorú domorodci volajú tortora. Služi na stavbu domov, výrobu člnov až po jednoduché drevené košíky. K najsilnejším zážitkom patril pohľad na plávajúce trstinové ostrovy Los Uros.

Ženy domorodcov na jazere Titicaca

Návšteva skalnatého mesta Inkov Machu Picchu v nás zanechala hlboký dojem. Bolo fascinujúce prechádzať sa po ňom. Z blízka sme mohli vidieť pozostatky slávnej histórie národu Inkov. Stavby, ktoré boli postavené bez klinev, bez malty, len pomocou kamenných klinev pretrvávajú do dnes. Turistických zaujímavostí bolo mnoho. Chacaltaya vo výške 5400 metrov nad morom, najvyššie položený lyžiarsky areál na svete. Alebo Čarodejnicky trh v La Paz. Púšť Atacama, kde ešte nikdy nespadá kvapka vody. Pri prelete ponad Južnú Ameriku sme mali nádherné počasie, ktoré nám umožnilo sledovať pohorie And. Sú úžasné a patria k tomu najkrajšiemu, čo som v živote videla.“

Čo bude твоjim ďalším cestovateľským cieľom?

„Chcela by som navštíviť Island, ale to je ešte len v štádiu plánovania.“

Ďakujem za rozhovor.

Milan Longauer

Púšť Atacama Chile

Lupiči prepadli banku a jeden z nich skríkne: "Všetci na podlahu!" V absolútnom tichu hovorí pokladník mladej kolegyni. Slečna Marienka ľahnite si slušnejšie. Toto je...

(Dokončenie v tajničke)

	vzorec sulfidu irídnateho	2. časť tajničky	ušli, zmizli (hovor.)	vezmú zatial, dosiaľ			Leokádia (dom.)	slovesná predpona	skratka majstrovstiev Európy	1. časť tajničky	miesta, kde sa toky zlievajú
peklo (kníž.)									ozn. liet. Etiópie týčili sa (zried.)		
Adriána (dom.)								skratka polyfenylen oxidu zjavne			
uzavretá oddelená skupina							inak, inakšie vlk z Knihy džunglí				
Pomôcky: inferno, loms, šolet, Akela	počúvol (kníž.)	málokedy (zried.) 3. časť tajničky									
odpi (expr.)					nariekal (bás.) nutil					4. časť tajničky	nahadzovalo omietku
EČV Prešova			sieťové pletivo lipový med								
liatim - sformoval o									štvorček (typ.) slávnosť		
sníval sa								zrakové orgány skr.polyoxy metylénu			
lipnú (kníž.)							týkajúce sa psov posielam (bás.)				
úloha, po česky						židovské jedlo Akadémia múz.umení					
dochovávanie					starodávna skriňa solmizač - ná slabika						
preverme								skratka pre volume			
typ strednej školy								sťa			

Príde blondínka do obchodu a pýta sa predavača: „Čo je to oranžové?... Pomaranče. Tak si prosím kilo, každý zabaliť zvlášť.“ Obzrie sa a znova sa pýta: „Čo je to žlté?...Citróny. Tak si prosím kilo. Každý zabaliť zvlášť.“ Pozrie sa hore a hovorí: „Čo je to čierne?... Kašli na to, to je len mak...“

Policajt sa pýta vážna: Za čo ste v base? Väzeň odpovedá: Predčasne som nakupoval darčeky. Policajt na to: Veď ale to nie je trestné. Väzeň: No to je možné, ale ja som ich nakupoval o tri hodiny skôr ako otvorili obchod.

Lojzo nájde na zemi zrkadlo a myslí si, že je to jeho vodičský preukaz.

Uteká za tatom Lojzom a kričí: Tato tato našiel som svoj vodičský preukaz. Tato Lojzo sa pozrie do zrkadla a vraví: To nie je tvoj, ale môj. Tato Lojzo si ho zoberie domov a položí ho v kuchyni na stôl. Tam ho uvidí jeho dcéra a začne kričať: Mami mami otec ma frajerku! Mama pozrie do zrkadla a povie: Fuj aká špata!

Uveríte?

Jarné upratovanie lesov prinieslo nejedno prekvapenie

Apríl – mesiac lesov. To, že v niektorých prípadoch nejde iba o prázdnu frázu, dokázali skupinky dobrovoľníkov z francúzskeho Toulouse, ktorí v tomto regióne zorganizovali veľkoplošné čistenie lesov od odpadu. Okrem tradičného vyhlásenia o desiatkach igelitových vriec odpadu priniesla akcia aj na svoj vek pomerne zachovalú simcu Aronde z roku 1960. Vrak bol pôvodne určený na zošrotovanie, no vášnivý zberateľ veteránov ponúkol za jeho odpredaj päťročné financovanie nákladov na jarné čistenie lesov v okolí Toulouse. Nenašla by sa aj v našich lesoch nejaká škoda 1000 MB alebo ešte lepšie Tatraplán?

Rubriku pripravuje Ferko Tárjako

Zasmejte sa

Správy:

Teroristi, ktorí pred týždňom obsadili vínnu pivnicu v Pavlovciach, ešte stále nemôžu sformulovať svoje požiadavky.

Pán farár sa sťažuje miništrantom: V kostole nie je ani noha. Dokonca ani organista neprišiel. Kto bude dneska hrať? Slovensko s Kanadou, odpovedá chlapček.

Holič sa pýta zákazníka: - "Vy ste už u nás niekedy boli?" - "Nie, tie jazvy mám z povstania!"

Sedí si v izbe neurotik. Otvorila sa dvere a pomaly vojde flegmatik, podíde k umývadlu, naberie kávovú lyžičku vody a odíde. Po chvíli sa to opakuje a po ďalšej chvíli znova. Neurotikovi stúpa adrenalín, trhá papier, žmolí prsty, škripe zubami... Keď flegmatik nabere piatu lyžičku vody, neurotik s penou na ústach reve: - Do šľaka, načo ti je tá voda?! - Horíme...

Kto v živote nič nepohnojil, nemôže čakať dobrú úrodu. K lekárovi do ordinácie príbehne vystrašená sestrička: -"Pán doktor, ten pacient čo od vás vyšiel zomrel rovno v čakárni!" -"Rýchlo ho otoč, aby to vyzeralo, že ešte len vchádzal..."

Slovák má len tri želania počas dovolenky: - jemný piesok. - čistá voda. - a aby sa miešačka nepokazila.

Naše zariadenia

Chata Betka

Milan Longauer

Ďalšiu drevenú zrubovú chatku nájdete 7 km nad Starými Horami pri bývalom Hotely pod Šturcom. Po odbočení vľavo z hlavného ťahu Banská Bystrica - Ružomberok pokračujete tri km po starej ceste ku chate.

Objekt je drevený montovaný zrub na betónovom základe. V spodnej časti nájdete miestnosť s krbom. V nadstavbe je malá kuchynka a spoločenská miestnosť. Lôžka pre 6 osôb sa nachádzajú v podkrovní. Elektrickú energiu si môžete vyrobiť pomocou benzínovej centrály. Lokalizácia chatky poskytuje vhodnú polohu pre letné aj zimné športy. Nachádza sa na rozhraní

NP Veľká Fatra a Nízke Tatry. Najvyššie položeným miestom je sedlo Veľký Šturec. Cez neho prechádza stará štrková cesta vybudovaná v 18. storočí, ktorá spája Liptovské Revúce so Starohorskou dolinou. V minulosti slúžila ako jediná spojnica medzi Liptovom a Pohroním. Za I. republiky sa tu konali preteky automobilov.

Podľa dobových písomných podkladov banskobystrickej kroniky bola banícka osada na Starých Horách známa už v 8. storočí. V písomných dokladoch z roku 1773 sa píše, že v lokalite Haliar sa začala ťažiť meď v roku 1006. Písomne doložený názov obce z roku 1536 je Altgebirg. Prvý krát sa slovenský názov Sztaré Hori uvádza v roku 1808. V roku 1930 mala obec 1370 obyvateľov (v súčasnosti 540). V období rozkvetu baníctva sa tu usadili Tirolčania, Sasi

a Česi. Ťažbu a spracovanie medených rúd umožňoval výskyt množstva čistej medi. Od 15. storočia bol hlavným záujmom aj ťažba striebra. Od roku 1495 do roku 1546 vlastnila bane na tomto území Thurzovsko-fuggerovská spoločnosť. Banícka technika používaná v tomto období patrila medzi najdokonalejšie v Európe a spoločnosť sa stala najväčším producentom medi na svete.

Obec staré Hory leží v nadmorskej výške 472 m.n.m. Nad obcou sa v nadmorskej výške 1283 m vypína vápencovo-dolomitický útvar Majerova

skala, ktorý bol vyhlásený za prírodnú pamiatku. Neďaleko sa nachádza porast J.D.Matejovie založený v 19. storočí vyhlásený v roku 1999 za chránený areál. Na lúkach a v lesných porastoch v tomto okolí sa nachádza veľa chránených rastlín a živočíchov.

V obci sa nachádza gotický kostol, ktorému bol v roku 1990 pridelený titul „Bazilika Minor“.

Neoddeliteľnou súčasťou obce je aj pútnicke miesto nazývané Prameň Studnička.

Receptár

Pečený pstruh po holandsky

Pstruhová sezóna sa začala

Suroviny (4 porcie):

vypitvaný pstruh 4 ks, citrónová šťava 0,6 dl, soľ, citrón, korenie, 4 – 5 lyžíc múky, 60 g masla, 2 červené papriky, 2 zelené papriky, 250 g cibule, 2 lyžice oleja, 1/8 litra vývaru, 4 lyžice bieleho vína, 125 g syra gouda

Postup prípravy:

Dobre umytého pstruha pokvapkáme citrónovou šťavou, ochutíme soľou a korením, obalíme v múke a opečieme na masle sedem až osem minút z každej strany.

Papriku umyjeme, zbavíme jadier a nakrájame na kúsky. Cibulu nakrájame na krúžky a spolu s paprikou osmažíme na oleji, zalejeme vývarom a 10 minút podusíme. Pstruha položíme na zeleninu, nastrúhame naň syr a pečieme v rúre na 200 °C, kým sa syr nerozpustí. Prílohy podľa chuti, odporúčame zeleninový šalát a biely chlieb.

Dobrá chuť

Pripravil som si pre vás zaujímavé hry. Najprv si zopakujeme pranostiky, ktoré nám hovoria aké bude počasie, úroda alebo iné udalosti. Potom si zistíme ako poznáme zvieratá a stromy v našich lesoch a nakoniec si vystrihneme a nalepíme skladačku. Ak chcete získať pekný darček, napíšte mi pranostiky v správnom tvare, určite zviera a strom, vystrihnite jednotlivé diely skladačky, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladaný obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu.

Jazvec Mišo

Váš kamarát jazvec Mišo

Pospájaj správne aprílové pranostiky. Vieš čo znamenajú?

Apríl zimný, daždivý,
Čo do Ďura vypučí,
Sad' zemiaky na Ďura,

to po Ďure vysuší.
bude plná komora.
úroda nás navštívi.

Poznáš zviera a strom?

Najväčší európsky hlodavec. Živí sa hlavne kôrou stromov a pod vodou vydrží až 20 minút. Je to?

- Ondatra pižmová
- Vydra riečna
- Bobor európsky

Kvitne v apríli až v máji, má chutné tmavočervené plody, ktoré sa volajú kôstkovice. Je to?

- Jarabina vtáččia
- Čerešňa vtáččia
- Tis obyčajný

Moja adresa je:

jazvec Mišo
redakcia časopisu Lesník
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica

Kalendár akcií

23.4.2013

7. ročník lesníckych dní
Námestie SNP Zvolen

21. 4. 2013

Lesnícke dni Bratislava,
Partizánska lúka, Kamzík

23.4. – 28.4.2013

Autosalón
23.medzinárodná výstava automobilov
Incheba Bratislava

24. 4. 2013

Lesnícke dni Prešov
Hlavná ulica - Prešov

25.4.2013

Lesnícky deň v Botanickej záhrade SOŠL
Banská Štiavnica

25.4.2013

Ekologický jarmok na námestí v Považskej
Bystrici

26.4.2013

Revúcke lesníckych dní,

26. 4. 2013

Lesnícke dni Kežmarok
Lesopark Sever (amfiteáter)

26. 4. 2013

Lesnícke dni Rožňava
Námestie baníkov, Rožňava

26.4.-27.4.2013

Otvorenie plavebnej sezóny 2013 na
drevnom vodnom žľabe Rakytovo pri
Dolnom Harmanci

1.5. 2013

Otvorenie sezóny vo Vydrovskej doline
Lesnícky skanzen pri Čiernom Balogu

2.5. – 5.5.2013

Flóra Bratislava
34. kontraktáčno-predajný medzinárodný
veľtrh kvetín a záhradníctva
Incheba Bratislava

10.5. - 11.5.2013

Prvá celoslovenská vinárska výstava
Incheba Bratislava

14.5.2013

Regionálny lesnícky deň v Košiciach

17.5. - 19.5.2013

REGION TOUR EXPO 2013
2. ročník výstavy cestovného ruchu regi-
ónov SR a ČR
Expo-center Trenčín

17.5. – 19.5.2013

Jarmok tradičných ľudových remesiel
Expo-center Trenčín

22.5. – 23.5.2013

DemoGreen 2013
2. ročník Mezinárodní odborné výstavy
inovativních technologií pro péči o zeleň,
dřeviny a veřejné plochy
Vyškov (ČR)

Životné jubileá

Apríl 2 0 13

50 rokov

Ing. Krajniak Dušan,
vedúci LS, LS Plášťovce – OZ Levice

Ing. Sedílek Vladimír,
referent mechanizácie a dispečer dopravy
dreva – OZ Slovenská Lupča

Ing. Palajová Beáta,
personalista – OZ Kriváň

Gramata Dušan,
technik, LS Medzilaborce – OZ Vranov nad
Topľou

60 rokov

Ing. Benčat Juraj,
vedúci výrobnotechnického úseku – OZ
Žarnovica

Ing. Racký Anton,
vedúci LS, LS Liptovská Teplička – OZ Lip-
tovský Hrádok

Ing. Michalka Juraj,
vedúci LO, LS Jasov – OZ Košice

Mgr. Oceliak Juraj,
referent poľovníctva, CO a KR, ABT, BT,
TPO – OZ Košice

Fašanek Jaromír,
referent MTZ a nákupu – OZ Biomasa

Mgr. Šípková Želmíra,
kurátor – etnograf, LDM Zvolen – GR BB

Pracovné jubileá

Apríl 2 0 13

30 rokov

Ing. Čavojský Milan,
dispečer dopravy dreva – OZ Prievidza

Odchod do starobného dôchodku

Ing. Brunčák Jozef,
referent vnútornej správy – OZ Námestovo
Dulovec Dominik,
personalista – OZ Námestovo

Rubriku spracovala Helena Turská

Opustili nás

Ján Vráblik (61)
bývalý zamestnanec OZ Čadca

Jaroslav Gábera (53)
zamestnanec OZ Beňuš

Češť ich pamiatke.

Akcia Lesníci a poľovníci deťom prilákala viac ako 300 detí

Tradícia dňa venovaného deťom počas Levických poľovníckych dní je taká silná, že ani nepriaznivé počasie nedokáže výraznejšie znížiť záujem škôl aj samotných detí o návštevu tohto podujatia. Predchádzajúci dážď, vietor a nízka teplota prinútila organizátorov tohto podujatia zmeniť miesto konania, keď namiesto parku za Centrom kultúry Junior sa časť atrakcií pre deti presunula priamo ku vchodu a niektorí lesní pedagógovia dokonca na chodby tohto zariadenia. Napriek častým zmenám, (veď napríklad v roku 2011 sa akcia uskutočnila pri Levickom hrade), si v piatok 22. marca našlo cestu na Levické poľovnícke dni viac ako 300 detí. Aj toto číslo je zrejme pomer-

ne podhodnotené a vychádza iba z počtu balónikov rozdанных prichádzajúcim triedam. Na poludnie už kolegovia z OZ Levice nemali čo rozdávať a svoje stanovište zrušili. Tradične najväčší záujem o kŕmenie medveda šiškami, alebo chytenie papierových rýb mali najmenšie deti. Žiaci druhého stupňa základných škôl už začínajú mať iné záujmy a zrejme bude nutné niečo vymyslieť aj pre nich. Výborne sa svojej úlohy zhostili sokoliari, ktorých vystúpenia dokázali deti sledovať aj desiatky minút, ale napríklad aj Jozef Hlásnik, predseda OkO SPZ v Leviciach, ktorý deti zaujal imitovaním zvukov zveri.

-vr-

